

RAASIKU VALLA

2019 AASTA

EELARVE SELETUSKIRI

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
1.1 Majandusprognoos	4
1.2 Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus	5
2. Ülevaade Raasiku valla 2019. aasta eelarvest	6
2.1 Eelarve koostamise protsess	6
2.2 Eelarve ülesehitus ja esitusviis	6
2.3 Koondeelarve	6
2.4 Põhitegevuse tulud	11
2.4.1 Maksutulud	12
2.4.2 Tulud kaupade ja teenuste müügist	17
2.4.3 Saadavad toetused	18
2.4.4 Muud tegevustulud	19
2.5 Põhitegevuse kulud	20
2.5.1 Antavad toetused	20
2.5.2 Muud tegevuskulud	24
Raasiku vallavalitsuse struktuur	25
3. Kulude jaotus tegevusalade järgi	27
3.1 Üldvalitsemise kulud	29
3.2 Avalik kord	30
3.3 Majandus	30
3.4 Keskkonnakaitse	31
3.5 Elamu- ja kommunaalmajandus	32
3.6 Vaba aeg, sport, kultuur	33
3.7 Haridus	37
3.8 Sotsiaalne kaitse	39
4. Investeermistegevus	40
5. Finantseermistegevus	42
6. Likviidsete varade muutus	44

1. Sissejuhatus

Raasiku valla 2019. aasta eelarve koostamise õiguslikuks aluseks on kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KOKS) ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFJS).

2019. aasta eelarve on tekkepõhine ja koostatud vastavalt Raasiku Vallavolikogu otsusega nr 52, 11.09.2018 kinnitatud põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse liigendusele. Arvestatud on Raasiku valla eelarvestrateegiaga aastateks 2019-2022.

Raasiku valla 2019. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulusid 8 363 519 eurot ja põhitegevuse kulusid 6 803 901 eurot. Põhitegevuse tulem on 1 559 618 eurot. Investeerimistegevuse kogusumma on 3 088 157 eurot, st investeeringute kulud ja finantskulud kokku on planeeritud põhivara müügisumma võrra suuremad. Eelarve tulem on -1 528 539 eurot.

Finantseerimistegevuse summa on 2019. aastal 897 230¹ eurot. Finantseerimistegevus sisaldab endas 1 400 000 euro laenu võtmist ja 502 770 euro ulatuses laenude tagasimakseid. 2019 aastal realiseeritakse täielikult 2018 aastal sõlmitud 3,8 mln suurune laenuleping, mis sõlmiti kohe võimalusega võtta laen kasutusele vastavalt vajadusele 2018 ja 2019 aastal. Nimetatud laen on võetud Raasiku Põhikooli Spordihoone osaliseks finantseerimiseks 2018 aastal ning Aruküla Põhikooli juurdeehituse ja staadioni rajamise finantseerimiseks 2018-2019 aastal.

2019. aasta tulude eelarve koostamisel on lähtutud Rahandusministeeriumi majandusprognosidest, tulude tegelikust laekumisest aastatel 2012 kuni 2017 ning 2018. aasta tulude eelarvest ja selle eeldatavast täitumisest. Riigieelarvest saadavad toetused on tulude eelarvesse lülitatud lähtudes Rahandusministeeriumi poolt 2019 aastaks tehtud esialgsetest arvestustest. Toetussummade kinnitamisel korrigeeritakse sellega seotud eelarveridu tegeliku eraldisega vastavaks.

Tulude prognoosi koostamisel on arvestatud riigi majanduse hetkeolukorda ja Rahandusministeeriumi 2018. aasta suvist majandusprognoosi.

¹ Finantseerimistegevuse summa muutub kui 2018 sõlmitud 3,8 mln laenulepingust ei realiseerita 2018 aastal 2,4 mln eurot.

1.1 Majandusprognoos²

Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi kohaselt Eesti majanduskasv kiirenes 2018. aasta II kvartalis 3,7%ni aasta ja 1,4%ni kvartali arvestuses, kuid pärast 4,9%st kasvu 2017. aastal SKP kasv selle aasta esimesel poolaastal siiski aeglustus. Kasv põhines peamiselt sisenõudlusele, kuid ka ekspordi kasv jätkus.

Majanduses püsib hea konjunktuur, kuid majandusosalusindeks, mis oli alates juunist stabiilne, hakkas augustis ärisektori kindlustunde kahanemise tõttu langema. Samas oli kindlustunne enamikes sektorites alates aprillist aastatagusest madalam, mille põhjusteks on nii halvenenud hinnangud hetkeolukorrale kui ka nõrgenenud tulevikuootused.

Majanduskasv jääb ka 2018. aasta teisel poolaastal tugevaks, kuid aeglustub järgmise kahe aasta jooksul kooskõlas välisõudluse kasvu aeglustumisega. Rahandusministeeriumi hinnangute kohaselt on Eesti majanduse kasvupotentsiaal lähiaastatel vahemikus 3,1-3,4%.aastas

Palgakasv oli käesoleva aasta alguses kiire, kuid see oli kooskõlas majanduskasvuga. Prognoosi kohaselt ootame 2018. aasta palgakasvuks 7,0%, mis maksuameti andmete kohaselt tähendab palgakasvu tempo püsimist eelmise aasta tempos. 2019. aastal ootame palgakasvu aeglustumist 6%le tulenevalt majanduskasvu stabiliseerumisest.

2018. aasta esimesel poolaastal jätkus positiivne tööturu areng – hõive kasvas sel perioodil 1,3% ning tööpuudus oli 6% lähedal. Eelmisel aastal kiirenenud majanduskasv ning ehitussektori jõuline areng on suurendanud vajadust tööjõu järele. Tööealises elanikkonnas on nende inimeste osakaal, kes kas töötavad või otsivad aktiivselt tööd, jõudnud ajaloolisele kõrgtasemele, ulatudes 72%ni, mis on üks Euroopa Liidu kõrgeim. Vähenev tööealine rahvastik ning suhteliselt madalale tasemele langenud tööpuudus on viinud olukorrani, kus ettevõtetel on üha raskem leida uusi töötajaid.

Tarbijahindade tõusu kiirenemisele 3,4%ni 2017. aastal andis olulise panuse toit, mis kallines paljuski maailmaturuhindade tõusu tõttu. Kuna sügis-talvekuudel jääb energiakandjate hinnatase kõrgeks, toiduhindade tõus 2018 põua tõttu mõnevõrra kiireneb ning lisaks taastub teenuste hinnatõus, siis ei realiseeru aasta tagasi 2018 aastaks prognoositud hinnatõusu pidurdumine 2,7%ni vaid see jääb püsima 2017 aasta tasemele. Aastatel 2019-2020 aeglustub

² <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigieelarve-ja-majandus/majandusprognoosid>

inflatsioon vastavalt 2,8%ni ja 2,4%ni. Kuigi toidu ja teenuste hinnatõus kiireneb, põhjustab inflatsiooni aeglustumise järgmisel aastal energiahindade tõusu peatumine ning maksumeetmete mõju vähenemine.

1.2 Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFJS) jõustus 1. jaanuaril 2011. aastal. Seaduse eesmärkideks on:

1. eelarvekorralduse kaasajastamine ja finantsjuhtimise moderniseerimine;
2. eelarvekorralduse ja finantsarvestuse põhimõtete ühtlustamine ja tekkepõhise eelarvestamise regulatsiooni kehtestamine;
3. eelarvestruktuuri muutmine vastavaks raamatupidamises ja erasektori finantsjuhtimises rakendatavatele esitlusviisidele;
4. keskpika eelarvestamise põhimõtete rakendamine koos tulemuspõhise eelarvestamise aspektidega;
5. arengukava koostamise ja eelarveprotsessi läbipaistvus ning avalikkusele pidev informatsiooni edastamine;
6. finantsdistsipliini tagamine.

Vastavalt KOFJS-ile koosneb eelarve osadest ning on koostatud tekkepõhiselt hiljemalt ülejäärmise eelarveaasta kohta pärast seda, kui riigieelarve on koostatud tekkepõhiselt. Seega on käesoleva eelarve koostatud tekkepõhiselt järgmiste osadena:

PÕHITEGEVUSE TULUD
Maksutulud. Tulud kaupade ja teenuste müügist. Saadavad toetused. Muud tegevustulud.
PÕHITEGEVUSE KULUD
Antavad toetused. Muud tegevuskulud.
INVESTEERIMISTEGEVUS
Põhivara soetus ja põhivara müük. Põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine.
Osaluste soetus ja osaluste müük. Muude aktsiate ja osade soetus. Antavad ja tagasilaekuvad laenud. Finantstulud ja finantskulud.
FINANTSEERIMISTEGEVUS
Võetud laenude tagasimaksmine. Kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine. Emiteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS
Raha ja pangakontode saldo muutus. Rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus. Soetatud võlakirjade saldo muutus.

Eelarvestruktuuri selline jaotus annab võimaluse eristada põhi- ja investeerimistegevust. Eelarvestruktuurist selgub omavalitsusüksuse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude suhe ehk põhitegevuse tuleml ja omafinantseerimise võimekus (investeeringute tegemise ja laenude teenindamise võimekus).

2. Ülevaade Raasiku valla 2019. aasta eelarvest

2.1 Eelarve koostamise protsess

Eelarve koostamist alustati käesoleva aasta augustis, mil sõnastati eelarve põhimõttelised seisukohad ning vaadati üle algandmete korje blanketid. Järgmise aasta eelarve koostamise aluseks on 2019 - 2022 eelarvestrateegias kinnitatud põhimõtted, sh oluliste investeeringute kavandamine, energiakandjate hinnamuutused, lisanduvate pindade hooldus- ja majandamiskulud jms.

2.2 Eelarve ülesehitus ja esitusviis

Eelarves on kõik tulud ja kulud planeeritud tekkepõhiselt, st majandustehingud kajastatakse selles perioodis, millal tehingud on tehtud, mitte ajal millal tekivad nende tehingutega seotud laekumised ja väljamaksed. Eelarve ülesehitus on vastavuses KOFS-s tooduga.

2.3 Koondeelarve

Valla eelarve koostamisel on arvestatud riigi majanduse olukorda, toetudes Rahandusministeeriumi 2018 aasta suvisele majandusproгноosile. Valla eelarve koostamiseks olulised näitajad on toodud järgmises tabelis.

Tabel 1 Majanduslikud näitajad 2015-2022 (allikas: Rahandusministeerium)³.

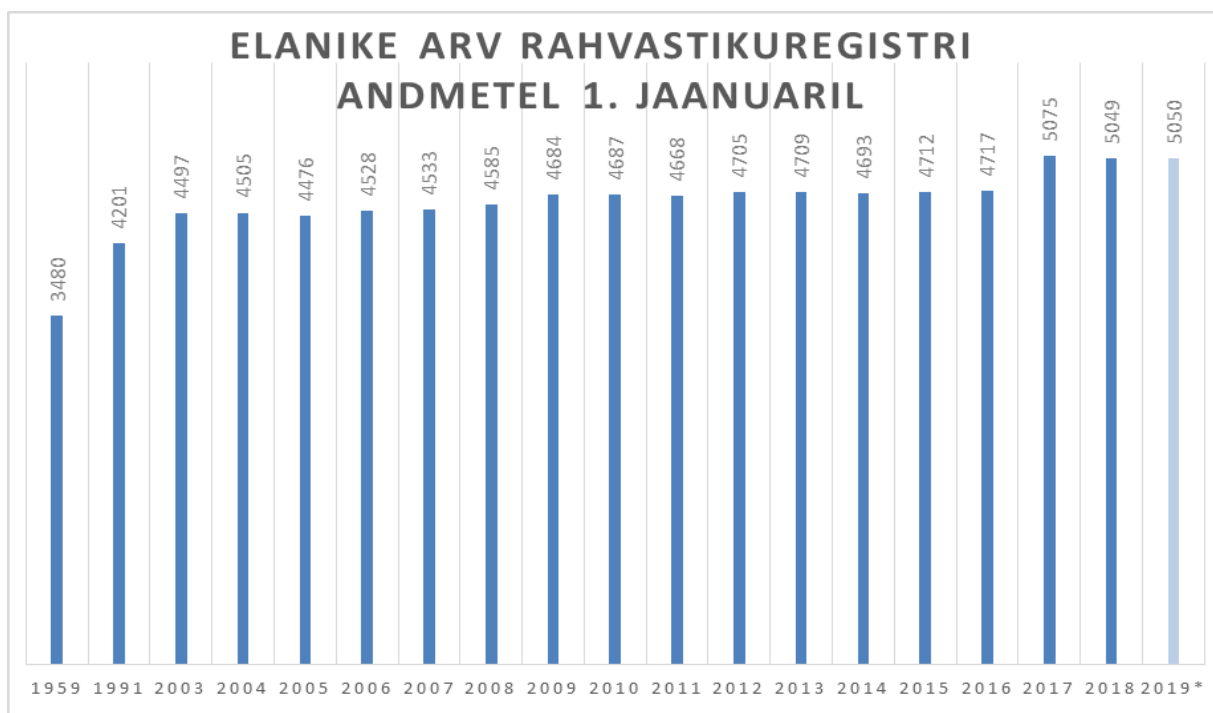
Näitaja	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*
SKP reaalkasv	2,5/1,4	3,5/2,1	4,3/4,9	3,3/3,6	3,0/3,0	3,0/2,9	2,8	2,7
Tarbijahinna- indeks	1,9/0,1	2,5/0,1	3,4/3,4	2,7 /3,3	2,5/2,8	2,5/2,4	2,0	2,0
Keskmise palga reaalkasv	5,0/6,5	6,5/7,2	2,9/3,0	2,5/3,6	3,2/3,1	2,8/2,8	3,1	3,2
Keskmine palk (eur)	1049 / 1065	1137 / 1144	1217 / 1221	1280 / 1307	1351 / 1385	1422 / 1458	1534	1613
Keskmise palga nominaalkasv	4,8/6,0	6,7/7,4	6,4/6,5	5,2/7,0	5,5/6	5,3/5,2	5,2	5,2
Tööpuuduse määr	6,5/6,2	6,2/6,8	6,9/5,8	8,3/5,7	8,9/6,0	9,2/6,1	6,4	6,6

*-prognoos

Kohaliku omavalitsuse üksuse (KOV) tulud ja kulud on sõltuvad rahvastikuregistris KOV -i territooriumile registreeritud kodanike arvust ja selle vanuselisest jaotusest ning trendidest.

Raasiku valla rahvastiku arvulist ja vanuselist struktuuri ning muutuse trende saab jälgida järgnevatelt joonistelt.

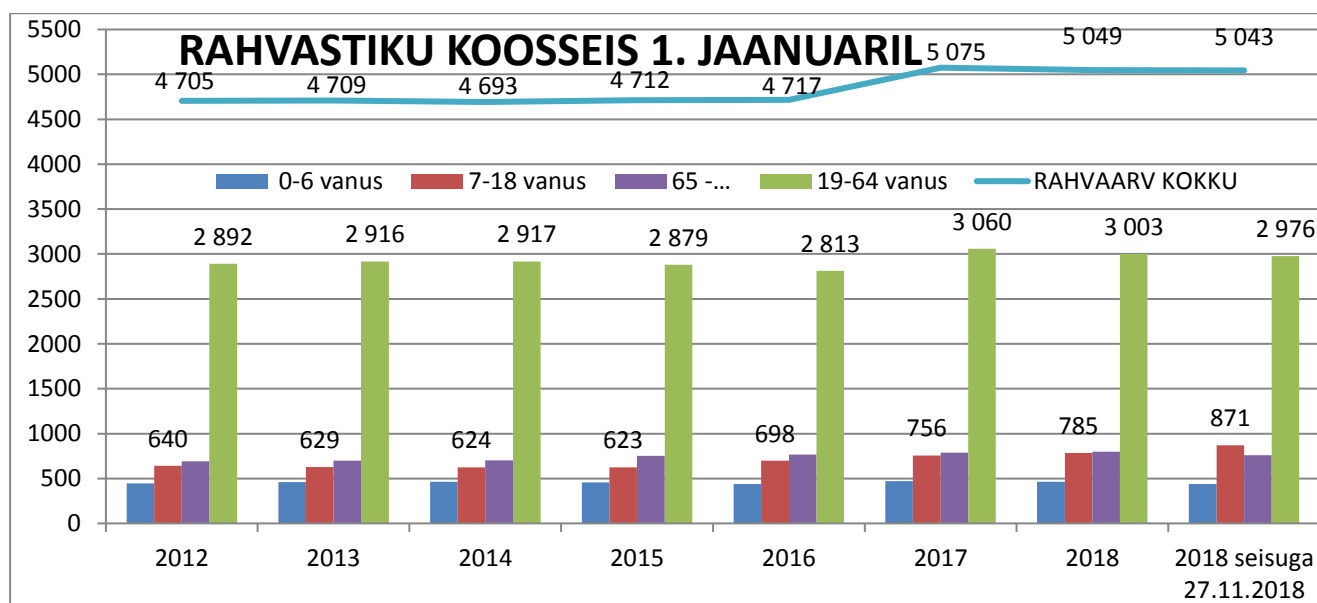
³ Murrujoone ees viimane majandusprognoos, murrujoone taga kuni 2017 tegelik näitaja ning alates 2018 Rahandusministeeriumi 2018 suvine majandusprognoos.

*-2019 kohta prognoosandmed

Joonis 1 Raasiku valla rahvaarv rahvastikuregistri andmetel 01.01 seisuga ja 2019 rahvaarvu prognoos (allikas: Raasiku Vallavalitsus)

Eelarve, eriti eelarve aluseks olevate arengudokumentide koostamisel on oluline teada rahvaarvu muutumise trende vanusegruppide lõikes ja seda nii tulude kui kulude prognoosimisel.

Joonis 2 Rahvaarvu muutus vanuse grupiti (allikas: Raasiku Vallavalitsus)

Eeltoodud joonistel on rahvastikuandmed 1. jaanuari seisuga. 2017. aasta alguseks oli vaja iseseisva omavalitsusüksusena jätkamiseks tagada registris 5000 elaniku olemasolu. Selle eesmärgi täitmiseks käivitati 2016. aasta viimastel kuudel aktiivne teavituskampaania, mis osutus tulemuslikuks ja saavutati nõutud elanike arv registris. Tulemus peegeldub 2017 rahvaarvus ning jooniselt on näha, et kasv toimus suures osas tööealise elanikkonna arvelt, mis lubas vallale tavapärasest suuremat tulubaasi kasvu. Nii ka läks, 2017 maksulaekumine oli väga hea. Kui viimastel aastatel on maksulaekumise kasv olnud ca 10% aastas, siis 2017 aasta laekumise kasv oli topelt ehk ca 20%. Kahjuks 2018 aastaks rahva arv pisut langes, kuid jäi siiski ületama 5000 elaniku piiri.

Joonisel 2 on näha ka rahvaarvu koosseisu positiivne areng 7-18 aastaste (tööturule sisenejad) vanusegrupis. Nimetatud grupp on alates 2016 aastast hakanud suurenema enam kui teised kogukasvu või teiste gruppide arvelt. Kui 2012 moodustas see vanusegrupp kogurahva arvust 14% ja suhe vanusegrupiga 65+ (tööturult väljujad) oli -50 noorte kahjuks, siis 2018 novembris moodustab see grupp 17% koguarvust ja ületab vanusegruppi 65+ ehk tööturult väljujaid 112 noore elaniku võrra. See fakt lubab loota, et tööealise elanikkonna langus on ajutine.

Tabel 2 Raasiku valla 2017-2019 aasta koondeelarve

Koondeelarve	2017	2018	2019	2018/19
	eelarve täitmine	täpsustatud eelarve	eelarve- projekt	muutus % (sulgudes 2018/17)
PÕHITEGEVUSE TULUD	6 757 291	7 946 734	8 363 519	5,24 (17,6)
Maksutulud	4 774 399	5 113 940	5 662 690	10,73
Tulud kaupade ja teenuste müügist	490 317	521 000	565 853	8,61
Saadavad toetused	1 481 456	1 970 794	2 128 976	8,03
Muud tegevustulud	11 119	341 000	6 000	-98,24
PÕHITEGEVUSE KULUD	5 266 378	6 440 898	6 803 901	5,63 (22,3)
Antavad toetused	294 186	393 937	381 988	-3,03)
Muud tegevuskulud	4 972 192	6 047 052	6 421 913	6,2
PÕHITEGEVUSE TULEM	1 490 913	1 505 745	1 559 618	3,58 (1)
INVESTSEERIMISTEGEVUS	-2 474 257	-4 360 593	-3 088 157	-29,2 76,2)
Põhivara soetus	-2 751 615	-5 091 893	-3 081 000	-39,48
Põhivara müük	1 200	11 200	41 100	266,96
Saadav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	290 096	748 000		-100
Finantskulud/-tulud	-13 938	-27 900	-48 257	72,96
EELARVE TULEM (+ülejääk/- puudujääk)	-983 344	-2 854 848	-1 528 539	-46,46
FINANTSEERIMISTEGEVUS	970 721	2 825 305	897 230	-68,24
Võlakohustuste võtmine	1 240 486	3 159 515	1 400 000	-55,69
Võlakohustuste täitmine	-269 765	-334 210	-502 770	50,44
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	- 12 623	-29 543	-631 309	
Muu finantseerimine	-12 623	-29 543	-631 309	

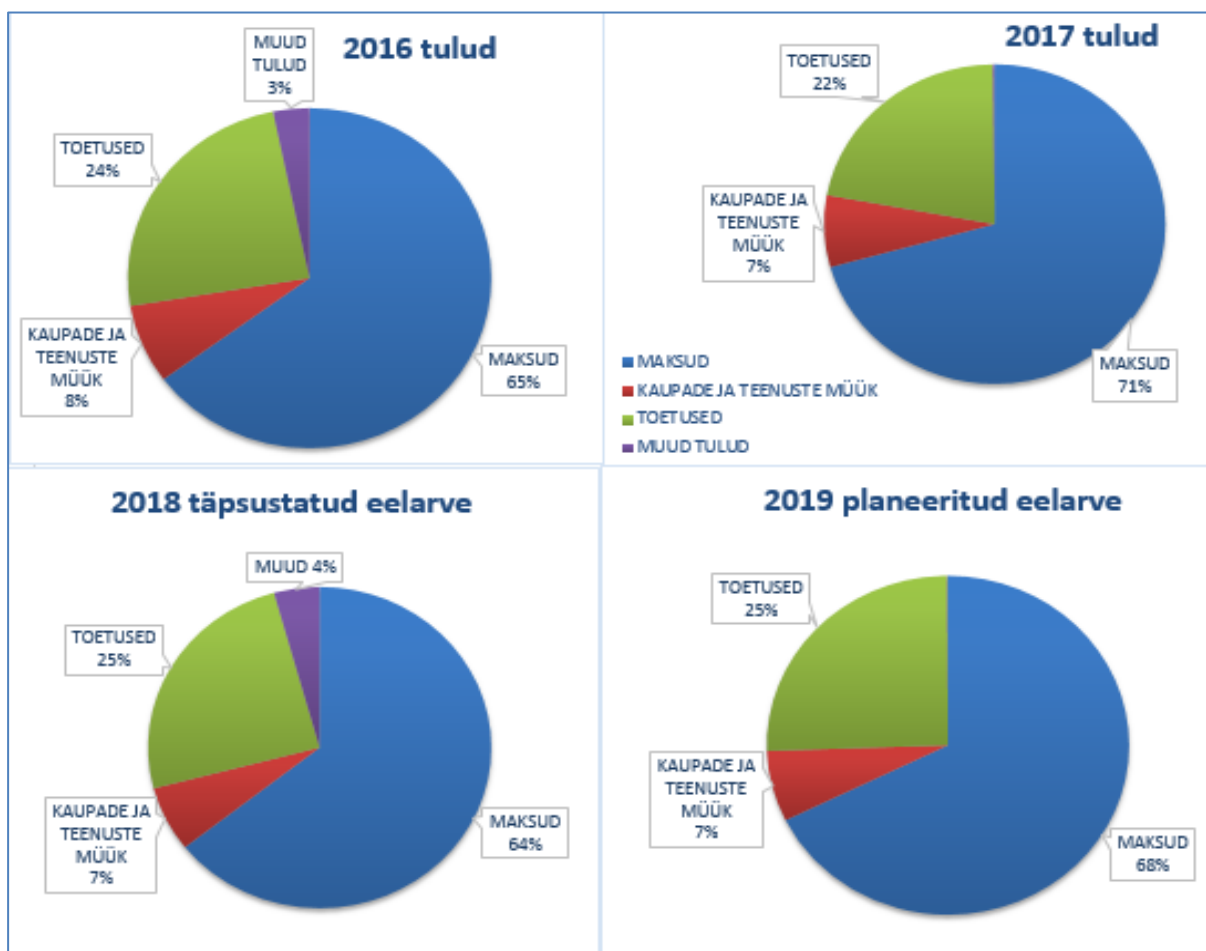
2.4 Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest, toetustest ning muudest tegevustuludest. Põhitegevuse tulude kogumaht 2019. aastaks on planeeritud summas 8 363 519 eurot ja see kasvab võrreldes 2018. aasta tuludega 5,24%. Käesoleva, 2018 aasta tulude kasvuks on eelduslikult 17,6%, mida mõjutab oluliselt sel aastal aktiivselt töötanud kruusakarjäär, mis tõi vallale täiendavat tulu ca 340 tuhat eurot. Kaevandus on tänaseks ammendunud ja suletud, mistõttu 2019. aastaks seda tulu planeerida ei saa. Ilma kaevandustasu tuluta on käesoleva aasta eelduslik tulukasv ca 12%. Samuti mõjutab 2018 aasta tulusid tavapärasest enam riigieelarvest omavalitsustele eraldatav toetusfond, mis suurenes sel aastal 35%. 2019. aastaks planeeritud toetusfondi eraldis Raasiku vallale kasvab vaid 10%.

2019. aasta tulude kasv baseerub üksikisiku tulumaksulaekumisel, kasv ca 11% võrreldes käesoleva eelarvega, kuid eeldatava laekumisega võrrelduna on kasv 6%, mis on ka käesoleva aastal selle maksulaekumise kasv võrrelduna eelmise aastaga. Kasvuprognosis on arvestatud tuginedes Rahandusministeeriumi suvisele majandusprognosisile ja rahvastiku arvule eelarve koostamise ajal ning arvestatud on üksikisiku brutotuludelt omavalitsustele eraldatava tulumaksumäära kasvu 11,86%lt 11,93%le

Kaupade ja teenuste müügist on planeeritud 2019 aastaks tulukasvu 8,6%. Kasv tuleneb peamiselt Raasiku Spordihoone kasutuselevõtust 2018 sügisel.

Üldiselt on Raasiku valla tulude struktuur eelarves muutumatu ja suurima katteallika omavalitsuse kuludele moodustavad endiselt maksutulud.

Joonis 3 Raasiku valla põhitegevuse tulude struktuur 2016–2017 reaalsete tulude ja 2018–2019 eelarvesse planeeritud tulude näitel (allikas: Raasiku Vallavalitsus).

2.4.1 Maksutulud

Maksutulud moodustavad suurima osa KOV sissetulekutest. Maksude osakaal Raasiku valla põhitegevuse tuludest on ca 70%. 2016 aastal mõjutas maksutulude osakaalu kogutuludest Raven OÜ-st soojuse eraldamine ja enampakkumise korras mahamüümine, mille tõttu on nimetatud aasta muude tulude osakaal kogutuludes tavapärasest enam. Sama olukord on 2018 aastal, mil ühekordse tuluna laekus vallale kaevandustasu, mis suurendas oluliselt muude tulude osakaalu.

Kohalikku eelarvesse laekuvad maksud on:

- riiklikult ja ühtsetel alustel korjatavad maksud, mille hulka kuuluvad füüsilise isiku tegevustuludelt arvestatav maks⁴ ja maamaks kui omandimaks⁵;
- kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud maksud⁶.

⁴ Reguleeritud tulumaksuseadusega <https://www.riigiteataja.ee/akt/119112010007?leiaKehtiv>

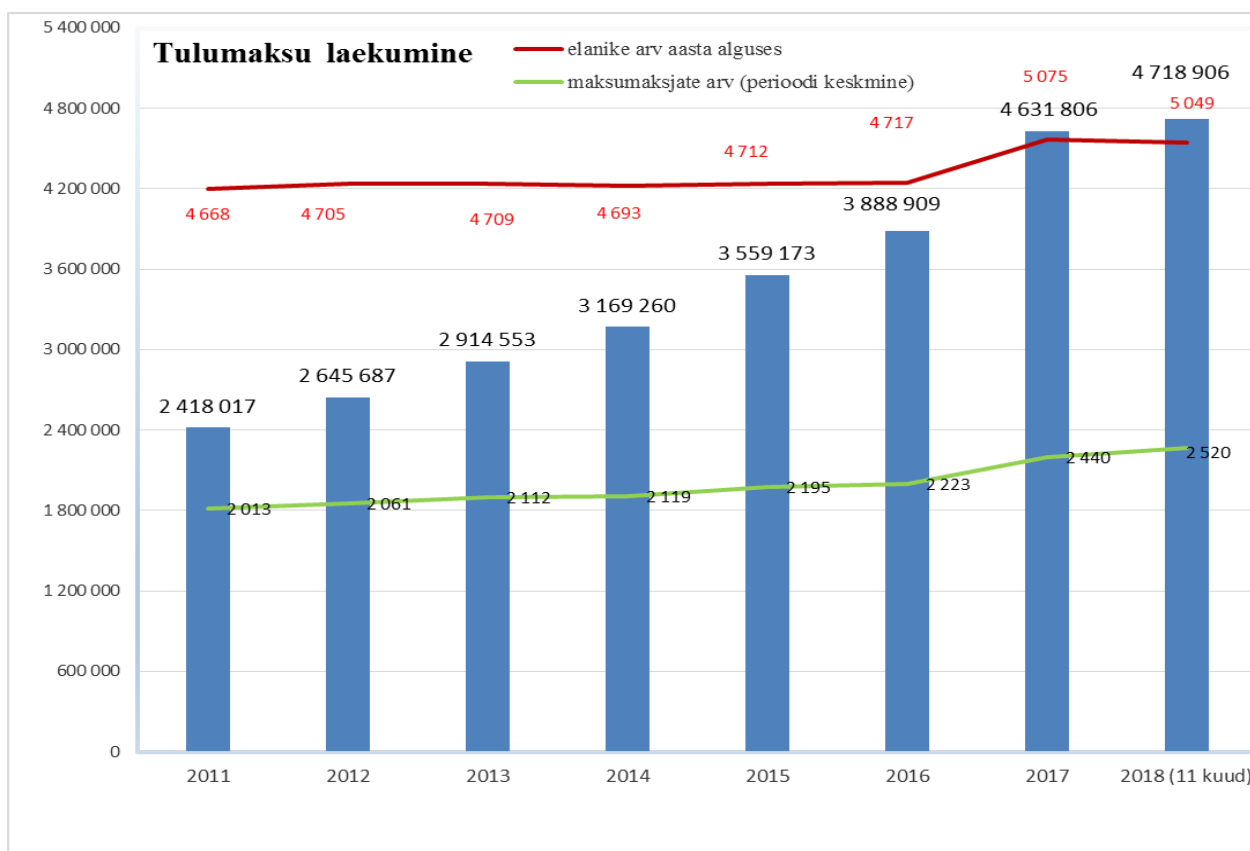
⁵ Reguleeritud maamaksuseadusega <https://www.riigiteataja.ee/akt/MaaMS>

⁶ Reguleeritud kohalike maksude seadusega <https://www.riigiteataja.ee/akt/958154?leiaKehtiv>

Raasiku vallas ei ole kehtestatud kohalikke makse⁷. Seega põhitegevuse tuludes suurima osa moodustavad maksutulud koosnevad riiklikult kokku korjatavatest ja ümberjagatavatest maksudest, millest põhiosa (ca 97%) moodustab üksikisiku tulult laekuv maks (ÜIT)⁸.

Lisaks ÜIT-le on maksutuluna eelarves kindel koht, kuid suhteliselt väike osakaal (ca 3%) maamaksul. Maamaksu erisus on:

- maamaksu määra vahemikus 0-2,5% maa maksustamishinnast saab kehtestada KOV ise;
- maamaksust laekuvad vahendid kantakse 100% KOVi eelarvesse.

Joonis 4 Tulumaksulaekumised (ÜIT), elanike arv aasta alguses ja maksumaksjate aasta keskmine arv aastate lõikes (allikas: Raasiku Vallavalitsus).

Alates 2011 aastast on valla tulumaksulaekumised pidevas kasvutrendis. Viimaste aastate suurim tulumaksulaekumise kasv on 2017 aastal 19%. Kasvu mõjutajaks on eelkõige rahvaarvu suurim kasv vaadeldaval perioodil. 2016. aastal kasvas valla elanike arv 358 võrra, millist kasvu

⁷ Kohalikud maksud on või on olnud: Isikumaks (kehtetu), kohalik tulumaks (kehtetu), müügitaks (kehtetu), paadimaks (kehtetu), reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks, mootorsõiduki maks, loomapidamise maks, lõbustusmaks, parkimistasu.

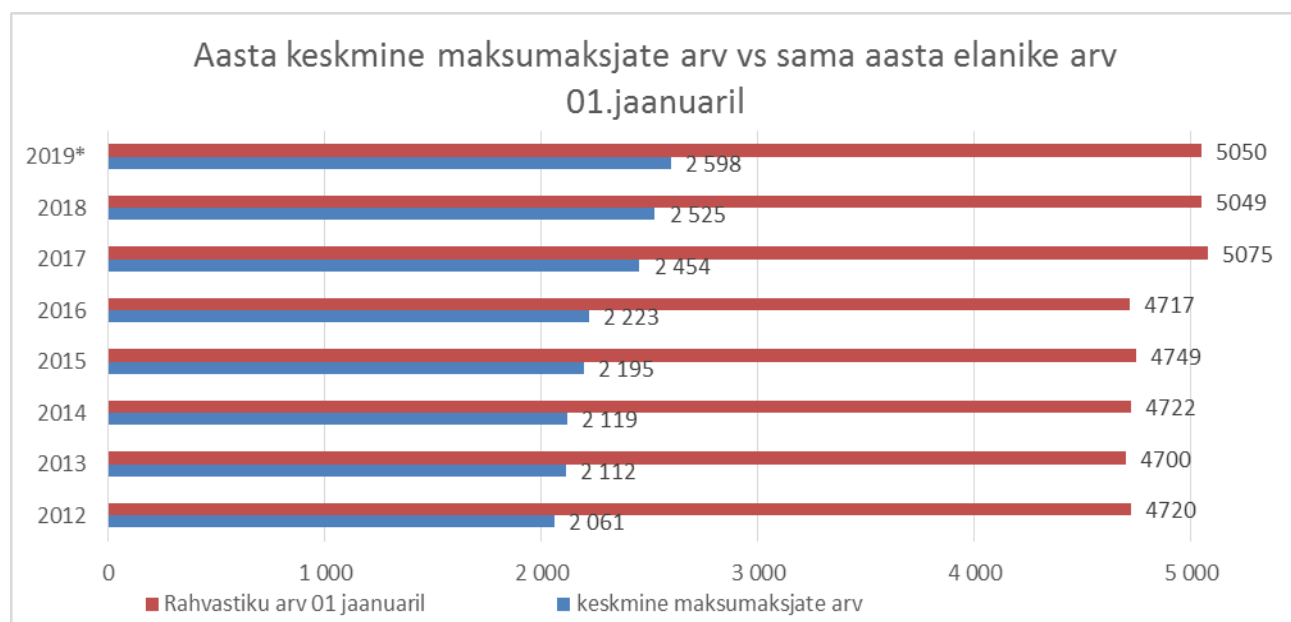
⁸ Maks arvutatakse brutotasult, ei ole seotud tulumaksuvaba määra ja selle muutumisega

pole taasiseseisvumise ajal olnud. Käesoleva aasta maksulaekumise kasv saab olema tõenäoliselt ca 6%, mis on kasvuperioodi väiksem kuid põhjendatav eelmise aasta suure kasvuga, mis oli osaliselt ühekordne.

ÜIT laekumise prognoosimisel on peamisteks muutujateks keskmine brutosissetulek ning maksumaksjate arv. Järgmises tabelis on toodud maksumaksjate aasta keskmine arv ning keskmine brutosissetulek maksumaksja kohta. Vaatamata elanike üldarvu stabiilsusele või väikesele langusele on maksumaksjate osakaal pidevalt suurenev (vt joonis 5, lk 14). Tabelist 3 on näha, et ka brutosissetulek maksumaksja kohta on alates 2012 aastast pidevalt kasvav.

Tabel 3 Raasiku valla maksumaksjad (aasta keskmine) ja aasta keskmine brutosissetulek maksumaksja kohta (allikas: Rahandusministeerium).

aasta	rahvaarv	maksumaksjate arv	maksumaksjate osakaal rahvaarvus %	keskmine palk eur	keskmise palga kasv %
2012	4668	2061	44,2	936	7,8
2013	4705	2112	44,9	995	6,3
2014	4709	2119	45,0	1 064	6,9
2015	4712	2195	46,6	1 136	6,8
2016	4717	2223	47,1	1 196	5,3
2017	5075	2454	48,4	1 271	6,3
2018 (8 kuud)	5049	2520	49,9	1 300	2,3
2018 prognoos	5049	2525	50,0	1 360	7,0
2019 prognoos	5050	2598	51,4	1 441	6,0

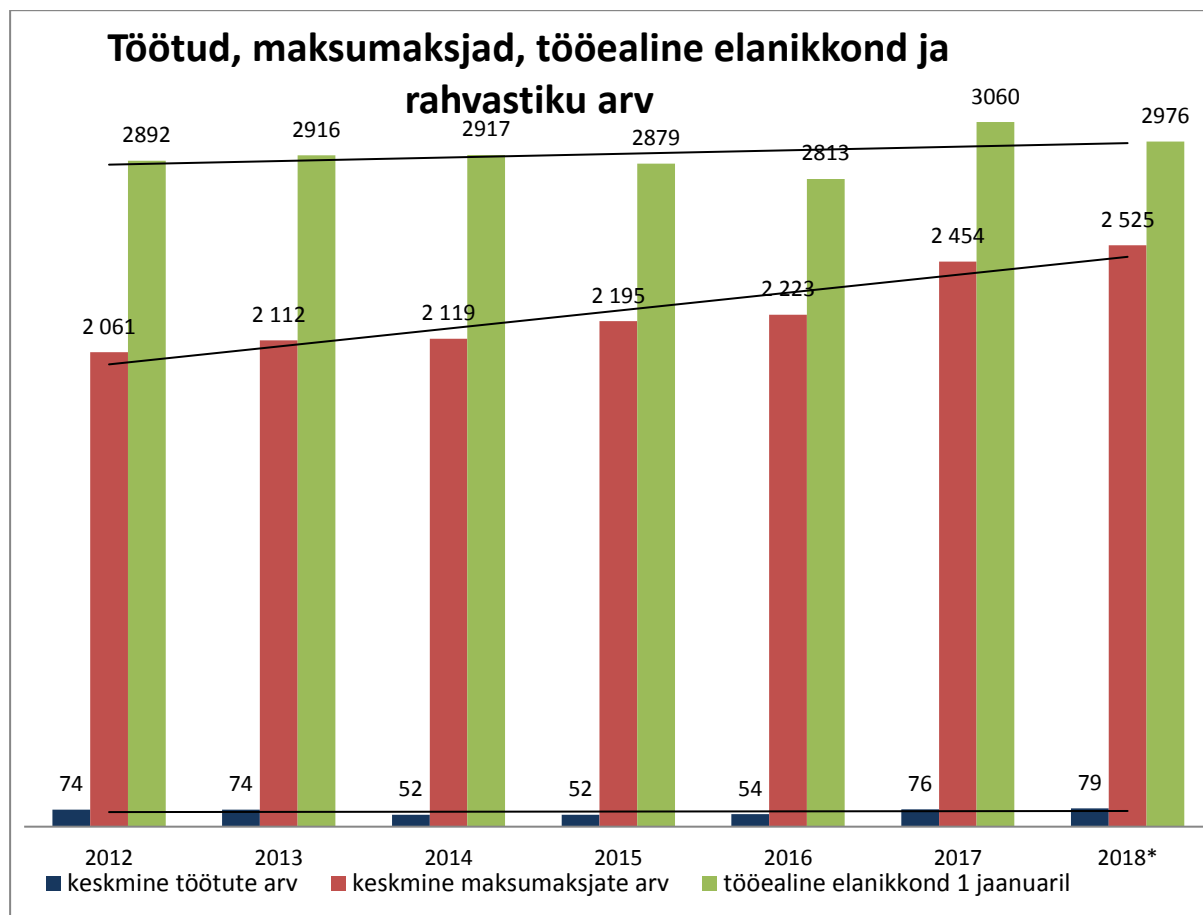

* prognoos, aluseks rahvastiku arv 27.11.2018

Joonis 5 Maksumaksjate ja elanike arv aastate lõikes (allikas: Raasiku Vallavalitsus).

2019. aastaks prognoositud maksumaksjate arvu aluseks on elanike arv 27. novembril 2018 (5043), mida on suurendatud tõenäolise suurenemise võrra (+7). Elanike arvust maksumaksjate osakaalu kasvuks on prognoositud 1,4%, mis on viimaste aastate keskmine.

Statistikaameti andmetel on Raasiku vallas 2018. aasta 31. oktoobri seisuga registreeritud 83 töötut, mis on 12 töötut võrra enam kui 2017. aasta samal ajal. Töötute arv on kasvavas trendis, millele loodame leevendust 2018 sügisel Raasikul käivitunud töötuprojektist.

*-2018 kohta andmed 27 nov seisuga

Joonis 6 Aasta keskmised näitajad „töötud, maksumaksjad ja tööealine elanikkond (allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium, Raasiku Vallavalitsus).

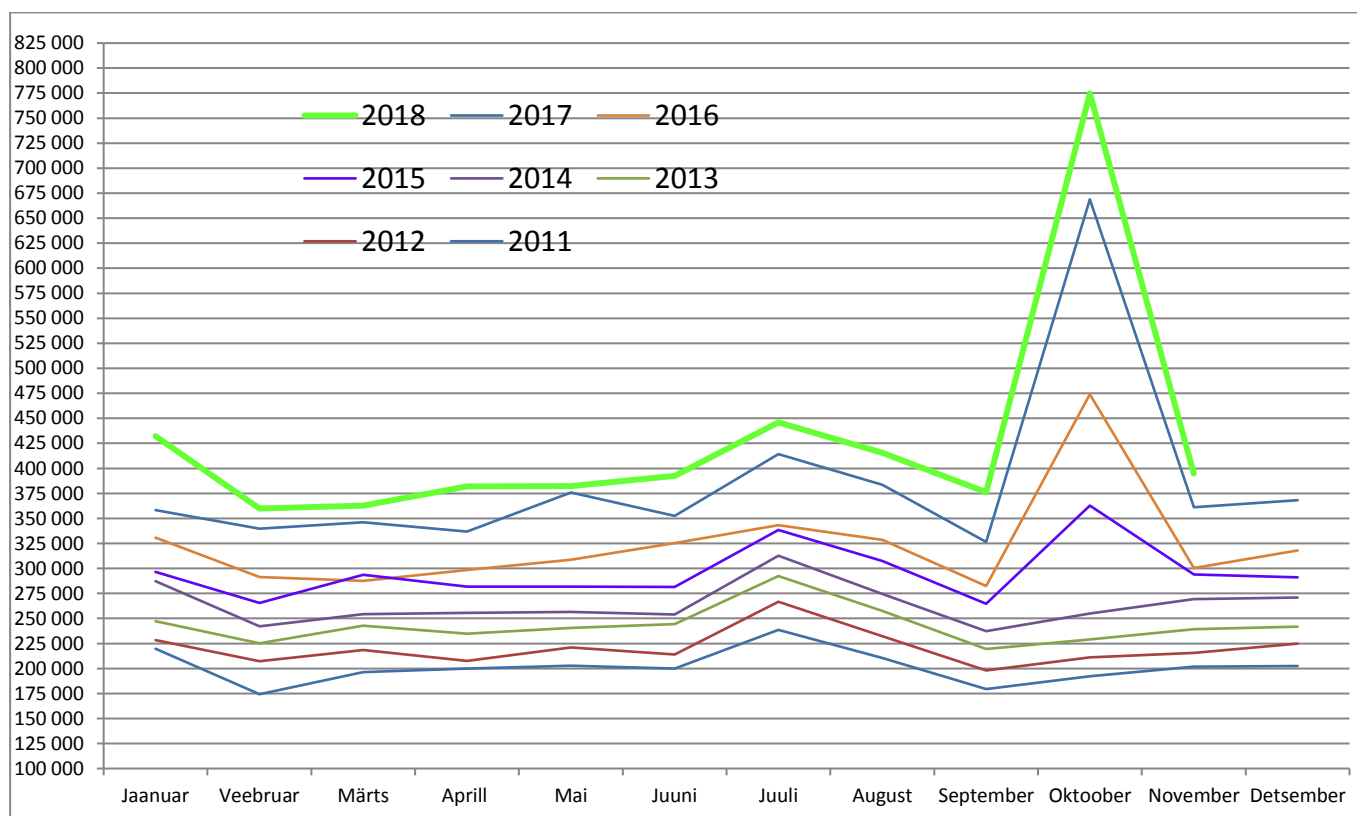
Rahandusministeeriumi andmete põhjal on keskmine sissetulek Raasiku valla maksumaksjal 2018. aasta 8 kuu põhjal **1300 eurot** kuus. Arvestades Rahandusministeeriumi poolt prognoositud keskmise palga nominaalkasvu 2018. aastaks 7% ja 2019. aastaks (6%) saab eeldada, et 2019. aastal kujuneb keskmiseks brutokuusissetulekuks Raasiku valla maksumaksjal **1441 eurot** (so 2017 reaalne keskmine Raasiku valla maksumaksja brutosissetulek 1271 eurot + 7% + 6%).

Omavalitsustele eraldatav üksikisiku tuludelt laekuva maksu % 2019. aastal on 11,93% ja 2020 aastal saab see olema 11,96%.

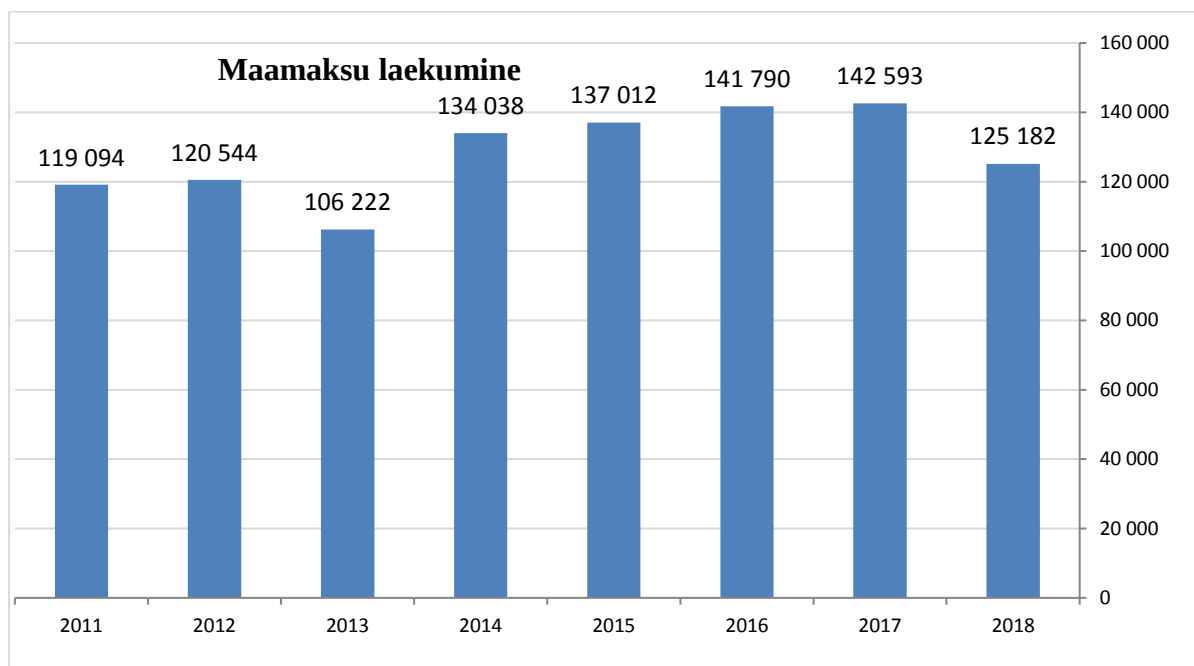
Eeltoodut arvestades saab prognoosida 2019. aastaks üksikisiku brutopalkadelt laekuvaks maksutuluks **ca 5,36 mln eurot** (2598 maksumaksjat x 1441 eur x 12 kuud x 11,93%).

Võttes aluseks, et alates 2015 aastast on vallale laekunud kord aastas deklareerivatavalt tulult oktoobri kuus arvestatav summa (2015 aastal ca 100 000 eurot, 2016 aastal ca 200 000 eurot ja 2017 ja 2018 aastal ca 300 000 eurot (vt allolev joonis 7), on korrigeeritud 2019 aastaks arvestatud üksikisiku brutotulult laekuvat tulumaksu 174 tuhande euro võrra suuremaks. Sellega arvestades on tulumaksutulu eelarvesse planeeritud kogusummas ca 5,53 mln eurot.

Maksutulude laekumine kuude lõikes:

Joonis 7 Tulumaksulaekumine kuude lõikes aastatel 2011 - 2018 (allikas: Raasiku Vallavalitsus).

Joonis 8 Raasiku valla maamaksu laekumine aastatel 2011 – 2018 (allikas: Raasiku Vallavalitsus).

2019. aasta eelarvesse on tulud maksudest planeeritud 5 662 690 eurot, mis võrreldes 2018. aasta planeeritud maksutuluga (5 113 940) on 10,7% suurem. Tulud maksudest moodustavad 2019. aasta põhitegevuse tulude eelarvest 67,7%, mis on ca 4% enam kui 2018 aasta põhitegevuse tuludes maksutulude osakaal (vt joonis 3, lk 12).

2.4.2 Tulud kaupade ja teenuste müügist

Sellel kirjel kajastuvad tulud riigilõivudelt, haridus- ja kultuuriasutuste tulud, üldvalitsemise tulud, üüritulud ning muud kaupade ja teenuste müügitulud.

Tabel 4 Kaupade ja teenuste müük aastatel 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	eelarve	
Riigilõivutulud	10 694	9 957	10 942	20 000	10 000	-50
Haridustulud	313 412	323 846	374 483	400 000	403 653	1
Kultuuri- ja sporditulud	37 219	39 127	1 117	1 000	34 000	3300
Üüri- ja renditulud	57 569	79 748	86 936	80 000	90 000	12,5
Muu kaupade ja teenuste müük (sh kommunaalmajandus)	22 239	36 548	16 838	20 000	28 200	41
KOKKU	425 704	455 442	490 317	521 000	565 853	8,6

2019. aasta eelarvesse on tulud kaupade ja teenuste müügist planeeritud 565 853 eurot, mis on 2018. aastaks planeerituga võrreldes 8,6% rohkem. Kasvu peamine mõjutaja on tulu, mida teenitakse Raasiku Spordihoonesse treeningute ja spordiürituste läbiviimiskoha rendist ja jõusaali kasutusest (arvestuslikult 23 000 eurot).

Kaupade ja teenuste müügi iga tulurea planeerimisel on arvesse võetud jooksva aasta reaalseid laekumisi, planeeritud müüdavate toodete/teenuste hinnamuutusi ning võimalusel reaalseid mahtusid (lasteaia kohtade arvud, huvikooliõpilaste arvud, lepingud jms). Kuna riigilõivu (projekteerimistingimuste-, ehituslubade- ja kasutuslubade väljastamise riigilõivud) tulu on raskesti prognoositav ja on näha, et 2018 aastasse planeeritud riigilõivutulu 100%-liselt ei realiseeru, on 2019 aastaks planeeritud selle tululiigi vähenemine.

2.4.3 Saadavad toetused

Toetused põhitegevuse tuludes jagunevad tegevuskulude sihtotstarbelisteks toetusteks ja mittesihtotstarbelisteks toetusteks. Mittesihtotstarbeliseks loetakse riigieraldist läbi toetusfondi, mis on peale maksutulu järgmise osatähtsusega tulu omavalitsuse tulubaasis (vt joonis 3, lk 12). Kuna toetusfondi suurus selgub lõplikult pärast riigieelarve kinnitamist, siis eelarvesse on toetuste suurused märgitud esialgsete riigipoolsete arvestuste alusel ja vajadusel need korrigeeritakse lisaelarvega pärast toetusfondi Vabariigi Valitsuse poolt kinnitamist.

Tabel 5 Toetuste võrdlus aastatel 2015-2019

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 muutus % (2018/17)
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	eelarve	
Sihtotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	85 766	231 883	74 915	66 243	30 382	-46
Mittesihtotstarbelised toetused (toetus- ja tasandusfond)	1 080 757	1 199 344	1 406 541	1 904 551	2 098 594	10
KOKKU	1 166 523	1 431 227	1 465 458	1 970 794	2 128 976	8 (34,5%)

2019. aasta eelarvesse on planeeritud toetuseid kokku 2 128 976 eurot, mis võrreldes 2018. aasta korrigeeritud eelarvega (1 970 794) on 158 tuhat eurot ehk 8% rohkem. Käesoleva aasta toetusfond võrrelduna sellele eelneva aastaga kasvas 34,5%, kuna riik asus läbi toetusfondi toetama mitmeid uusi tegevusi nagu matused, alusharidus, huviharidus, tõhustatud õpe.

Sihtotstarbelisi toetusi on eelarvesse planeeritud summas, millede kohta on vallavalitsusel olemas kindel veendumus nende realiseerumise kohta. 2019 aasta eelarves on sellel toetusreal Sotsiaalministeeriumi poolt rahastatava projekti „Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ tegevuskulud ja 2019 aasta Riigikogu valimistega seotud kulud. Mõlemad toetussummad kokku 30 382 eurot on eelarvesse arvestatud esialgsete kalkulatsioonide alusel ja vajadusel korrigeeritakse lisaeelarvetega.

Esialgse prognoosi kohaselt moodustab tulu toetustest põhitegevuse tulude eelarves ca 25% kogutuludest, mis on ka 2018 aasta toetuste osa põhitegevuse tuludes (vt joonis 3, lk 12).

2.4.4 Muud tegevustulud

Muude tegevustulude all kajastuvad loodusressursside kasutamise ja keskkonnakahjude tekitamise tasud ning muud ühekordsed tulud, mida üldjuhul ette ei tea (nt trahvid, tagasikandmisele mittekuuluvad tagatised, osalustasud jms). Üldiselt moodustavad muud tegevustulud kogutuludes väga väikese osa (alla 1%), välja arvatud käesoleval 2018 aastal, mil loodusressursside kasutamisest on laekunud üle 300 tuhande euro, mille tulemusel selle tululiigi osa kogutuludes moodustab ca 4% (vt joonis 3, lk 12). 2019 aastasse ei ole planeeritud suuri loodusressursside kasutamise tasusid, sest kaevandatav kruusakaevandus on ammendunud ja sel aastal ka suletud.

Tabel 6 Muude tulude võrdlus aastatel 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	eelarve
Loodusressursside kasutamise tasu (vesi ja maavarad)	3 575	4 938	9 356	339 000	5 000
Saastetasud: jäätmed	282	757	91	0	0
Muud tulud	5 505	19 598	1 672	2 000	1 000
KOKKU	9 362	25 293	11 119	341 000	6 000

Kogu eelnevaga arvestades on planeeritud Raasiku valla 2019. aasta põhitegevuse tulude eelarveosa kokku 8 363 519 eurot, mis võrreldes 2018. aasta põhitegevuse korrigeeritud tulude eelarveosaga on 416 785 eurot ehk ca 5,3% suurem.

Teades maksutulude ja toetuste sisu, saab järeldada, et KOV on oma tulude osas tihedalt seotud riigi tahtega, sest vähem kui 10% põhitegevuse tuludest on seotud KOVi enda tegevusega.

Ülejäänud tulud eraldatakse (jagatakse ümber) riigieelarvest ja lähiajalugu on toonud ridamisi näiteid KOV finantsautonoomia puudumisest⁹.

2.5 Põhitegevuse kulud

2019. aasta põhitegevuse kulude eelarveosa kokku on planeeritud summas 6 803 901 eurot. Võrreldes 2018. aasta põhitegevuse täpsustatud kulueelarvega (6 440 989) on kulude eelarve suurenenud 362 912 euro võrra ehk ca 5,6%.

Põhitegevuse kulude eelarveosas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks: antavad toetused tegevuskuludeks ja muud tegevuskulud.

Kõik kulud liigitatakse veel omakorda tegevusalade ja allasutuste kaupa.

Riigieelarveliste vahendite arvelt tehtavad kulud on planeeritud 2019. aasta kulude eelarvesse esialgse arvestuse alusel ja need täpsustatakse pärast riigieelarve kinnitamist ja Rahandusministeeriumipoolset vahendite jaotamist omavalitsuste vahel.

2.5.1 Antavad toetused

Antavad toetused jagunevad: sotsiaaltoetused, sihtotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks ning mittesihtotstarbelised toetused. Sotsiaaltoetused sisaldavad endas nii riigipoolsest eraldisest makstavaid toetuseid (toimetulekutoetus, matusetoetus, puuetega laste toetus ja asendus ning järelhoolduse toetus) kui ka valla enda vahenditest väljamakstavaid toetuseid (sünnitoetus, tähtpäevatoetus, ravimi- ning küttetoetus eakatele ja puuetega inimestele, õppetootuseid ning muid ühekordseid toetuseid).

Sihtotstarbelised toetused on valla poolt makstavad toetused, millede kasutamist tarve määratakse valla poolt ning mille kasutamise otstarvet kontrollitakse ja dokumenteeritakse (nt hajaasustusprogrammi toetused, kodud tuleohutuks tagamise toetus). Mittesihtotstarbelised toetused on kokkulepitud tegevuste toetamine valla vahenditest, mis enamasti on vallas tegutsevate ja valla elanikele teenuseid pakkuvate MTÜ-de toetamine ning liikmemaksud.

⁹ 2009 muudeti füüsilise isiku tuludelt laekuvat osa 11,93%-lt 11,4%-le; 2013 vabastati maamaksust nn kodualune maa ja kompenseeriti seda ÜIT osa suurendamisega. Paraku on tegemist olemuslikult erinevate maksudega – maamaks on stabiilne sissetulek KOV eelarvesse ja ei sõltu majanduslikust olukorrast, ÜIT on otseses sõltuvuses majandusliku olukorraga.

Tabel 7 Toetuste võrdlus aastatel 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	eelarve	
Sotsiaaltoetused	104 460	93 688	83 214	170 320	138 220	-19
Sihtotstarbelised toetused	125 141	31 101	30 864	23 550	10 000	-58
Mittesihtotstarbelised toetused	24 412	152 085	180 108	200 067	233 768	17
KOKKU	254 013	276 874	294 186	393 937	381 988	-3 (34% kasv 2018)

Sotsiaaltoetusteks on 2019 aastaks arvestatud vahendeid summas 138 220 eurot, mis on 19% vähem kui 2018 eelarves vastav summa, kuid mis ei ole lõplik, sest summa täpsustub vastavalt riigieraldiste jäägile 2018 eelarves ja 2019 riigieraldiste kinnitumisel. 2018 aastal kasvasid sotsiaaltoetused 100%, kuna lisandusid uued riigi poolt rahastatavad toetused (matusetootus ning asendus- ja järelhooldustoetus). 2019 aastaks uusi riigipoolt rahastatavaid toetusi esialgsete arvestuste kohaselt ei ole.

Sihtotstarbeliste toetuste alla on planeeritud Hajaasustuse toetusprogrammi vahendid, millele lisanduvad 2018 aasta toetuslepingute välja maksmata osad ning riigipoolne toetussumma. Lisaks on sellel eelarvereval 2018 aastal alguse saanud ja 2019 aastani kestva projekti „Kodud tuleohutuks“ vahendite eeldatav jääk. Selle projekti vahendid eraldas 50% riik ja teise samapalju pani vald juurde omavahenditest.

Mittesihtotstarbelistes toetustes kajastuvad vahendid liikmemaksude tasumiseks, kokku 30 350 eurot (vt tabel 8) ning valla rahva heaks tegutsevate MTÜ-de ning külaseltside toetamiseks, kokku 203 418 eurot (vt tabel 9).

Tabel 8 Eelarvesse planeeritud liikmemaksud

MTÜ Eesti Linnade ja valdade Liit	5 006
MTÜ Harjumaa Omavalitsuste Liit	11 555
MTÜ Jäätmevalduskeskus	2 929
MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskus	3 196
MTÜ Ida-Harju Koostöökoda	3 873
KOKKU	26 559

Tabelis toodud liikmemaksu suurused on 2018 andmed. Kuna puudub teadmine 2019 liikmemaksude täpse suuruse kohta, siis on eelarvesse sisse planeeritud väike reserv.

Mittesihtotstarbeliste toetuste jagunemine erinevate MTÜ-de vahel on vastavalt vallavalitsusse laekunud taotlustele volikogu komisjonis ja vallavalitsuses tehtud ettepanekutele. Täpne toetuste jagunemine on järgnevas tabelis.

Tabel 9 Kultuuri- ja spordieelarve

Eelarve sisu	Eelarve 2018.a	Eelarve 2019.a	Muutus %
Spordiorganisatsioonid	72890	76867,5	5
MTÜ toetused spordiklubidele	49340	59717,5	21
<i>MTÜ Aruküla Spordiklubi</i>	16760	20000	19
<i>MTÜ Aruküla Spordiklubi käsipalli võistkond</i>	4200	7000	67
<i>MTÜ Raasiku Jalgpalliklubi FC Joker</i>	19630	23425	19
<i>TA Raasiku Valla Orienteerujate Ühing</i>	525	551	5
<i>MTÜ Peningi Koroanamänguklubi</i>	1050	1103	5
<i>AYR Racing Team</i>	950	0	
<i>MTÜ Aruküla Pallimängude klubi</i>	1150	1207,5	5
<i>MTÜ Henry Moto</i>	950	998	5
<i>MTÜ Aruküla VK</i>	525	551	5
<i>MTÜ Arenculle</i>	1000	1667	67
<i>Aruküla saali jalgpall</i>	300	0	
<i>Tantsuklubi Figuret</i>	2300	2415	5
<i>MTÜ Raasiku Rajad</i>	0	800	
Spordiüritused	5200	3850	-26
Raasiku valla spordiüritused (motokross, kolmik, auhinnad)	3400	3850	13
Parima sportlase preemia	1300	0	Kodanikupäeva all
Osavõtt valdade mängudest	500	0	
Korrastustööd/investeeringud	8050	2000	-75
Terviseradade korrastustööd	2000	2000	0
Jäähokiväljak	1050	0	-100
Terviseraja investeering	5000	0	
Lepinguline töötasu	1300	1300	0
Teiste OV spordiklubidele	9000	10000	0
Vaba aja- ja spordiüritused			
Kultuuri MTÜde toetused	12620	10031	-21
Seltsing "Elurõõm" ja eakate võimlemine	1850	0	AKS toetuses
<i>MTÜ Lindatütred ja kalevipojad</i>	200	200	0
<i>ELO klubi</i>	1350	0	Lastelaagrite real
<i>MTÜ Tuulekell</i>	850	892,5	5

MTÜ Raasiku Rahvahariduse Selts	840	882	5
MTÜ "Minu Eesti Noored"	630	661,5	5
MTÜ Pikavere Mõis	6900	7245	5
Aruküla Vabakooli Selts("Unustatud mõisad")	0	150	
Lusikapeod 2x aastas	0	1900	
Südamenädala üritused	1400	1400	0
"Teeme Ära" talgud	150	150	0
Valla suvespordipäev	1500	1200	-20
Kultuuriüritused	29276	22100	-25
Kalmistupühad	450	450	0
Ettevõtluspäev	0	350	
Ajalookonverents	1300	1000	-23
Vabariigi aastapäeva sündmused	1000	0	KS toetuses ja Raasiku Rahvamaja ea-s
Laulu- ja tantsupidu	8926	9500	6
Memme-taadi laulu- ja tantsupeod	1100	1100	0
Õpetajate ja kultuuritöötajate päev	3400	4700	38
Kodanikupäev	4000	5000	25
Eakate jõulupidu	2100	0	AKS toetuses
Jüriöö jooks	800	0	AKS toetuses ja Raasiku Rahvamaja ea-s
Jüri Gümnaasiumi lennuraamat	150	150	0
Allasutuste sünnipäevad	2400	3200	33
Raasiku valla kultuuriürituste turvamine	2300	0	AKS toetuses ja Raasiku Rahvamaja ea-s
Raasiku aleviku ajaloo raamat	1000	0	
Omavalitsustöötajate spartakiaad	350	0	
Kirik ja külad	13600	27500	102
EELK Harju-Jaani Ristija Johannese kogudus	2500	2500	0
EAÕK Aruküla Kolmainu-Jumala pühakoja taastamise ühing	2100	0	
Külade vahendid	9000	25000	178
Noorsootöö	2000	12000	500
Laste huvihariduse toetamine väljaspool valda	2000	2000	0
Lastelaagrid	0	10 000	ELO laager, malev, töö- ja puhkeajalaager, RaKu
MTÜ toetused			
Kirik ja külad		27 500,00	
Kultuuritegevuse MTÜ-d		10 031,00	
Sporditegevuse MTÜ-d		59 717,50	
AKS MTÜ		85 870,00	
Sõnumitooja		20 300,00	
		203 418,50	

Toetusteks kokku on planeeritud 2019. aasta eelarves 381 988 eurot. Võrreldes 2018. aastaga (393 937) on väike vähenemine (-3%), kuid see on näilik, sest riigitoetuste selgumisel sotsiaaltoetuste osa kogutoetustes tõenäoliselt suureneb. Samuti suureneb tegelik toetuste kulu nende toetuste võrra, mis makstakse erandkorras välja reservfondist.

2.5.2 Muud tegevuskulud

Muud tegevuskulud jagunevad personali-, majandamis- ja muudeks kuludeks.

Tabel 10 Muude tegevuskulude võrdlus aastatel 2015-2019.

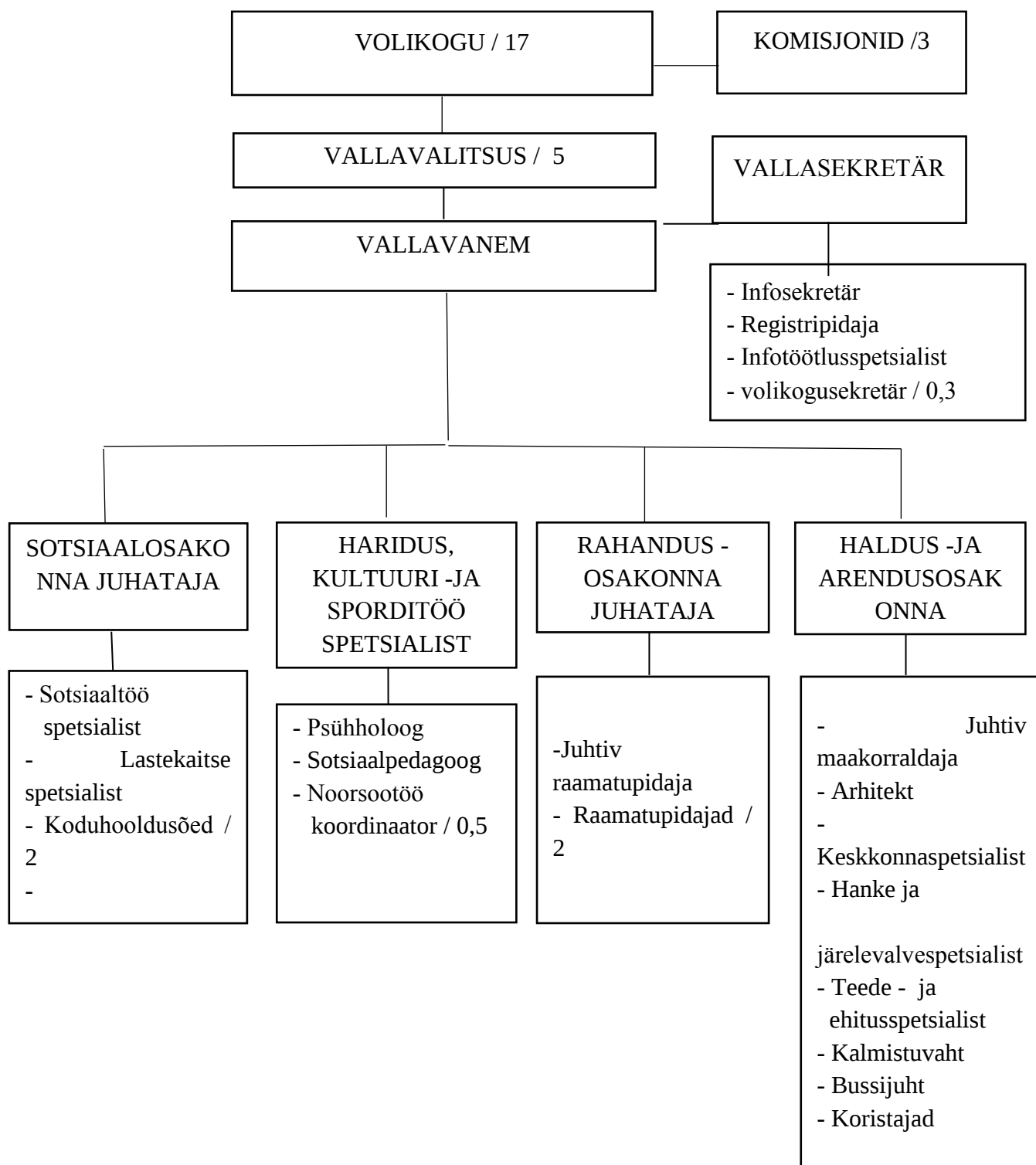
Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2018/19 (2017/18) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	eelarve	eelarve	
Personalikulud	2 677 425	2 841 074	3 241 614	3 867 997	4 309 563	11 (19)
Majandamiskulud	1 603 791	1 726 318	1 927 288	2 141 805	2 061 950	-4 (11)
Muud kulud	3 998	2 310	3 278	37 250	50 400	35
KOKKU	4 285 214	4 569 702	5 172 180	6 047 052	6 421 913	6 (17)

Personalikulude peamine mõjutaja on riigipoolne toetusfond ja ettekirjutused haridustöötajate palgamääradele. Riik on oluliselt suurendanud viimastel aastatel kooliõpetajate alampalga määra ja selle tarvis rohkem vahendeid omavalitsustele eraldanud. Lisaks andis 2017 II pooles riik omavalitsustele võimaluse saada alushariduse õpetajate palgatõusuks toetusvahendeid tingimusel, et omavalitsus seob oma lasteaiaõpetajate palgad kooliõpetajate palkadega. Täna on alushariduse palgatoetus toetusfondis ja omavalitsustel kohustus järgida riigipoolseid suunitlusi ka lasteaiaõpetajate palkade määramisel. 2018 aastal kasvasid personalikulud 19% ja 2019. aasta eelarvesse on planeeritud palgavahendeid 11% enam kui need on 2018 eelarves.

Raasiku vallavalitsus korrigeerib vastavalt võimalustele igal aastal valla palgal olevate töötajate palkasid, sealjuures on olulisteks kriteeriumiteks miinimumpalgamäär, riigipoolsed ettekirjutused, võrdsete töötasutingimuste tagamine ühetaolistel või sarnastel töödel ja haridustase ning vastutusvaldkond. Ka 2019 aasta eelarvesse on arvestatud vallapalgaliste keskmiseks palgakasvuks 10%, välja arvatud volikogu ja vallavalitsuse töötajad, kellede kasvu ülempiir on kuni 5%.

Raasiku Vallavalitsuse hallatavate asutuste koosseisudest muutuvad 2019 aasta alguses Raasiku Põhikooli, Aruküla Põhikooli, Raasiku Lasteaia ning Aruküla Lasteaia osas, mille tulemusel suureneb töötajaskond 1,9 töökoha võrra. Vallavalitsuse struktuur ei muutu.

Raasiku vallavalitsuse struktuur

Majanduskulud on 2019. aasta eelarvesse planeeritud kogusummas 2 061 950 eurot, mis võrreldes 2018. aasta korrigeeritud eelarvega on vähenenud ca 3,7%. Ka 2018 eelarve koostamisel oli esialgne majandamiskulude eelarve sellele eelneva aasta eelarvest sama suurusjärgu võrra väiksem, kuid aasta jooksul erinevad täpsustumised ja projektides osalemised suurendavad eelarvet. Tänapäevaks on näha et 2018 aasta majandamiskulud saavad eelneva aasta majandamiskuludest ca 10% suuremad.

2018 aasta majandamiskulusid mõjutasid enim Raasiku Põhikooli Spordihoone, mille valmimisjärgne kasutuselevõtt eeldas mitmesugust inventarisoetust. 2018 aastal on tehtud tavapärasest suuremad kulud valla teede heakorda. Lisaks aasta alguses kinnitatud eelarvele lisandus esimese lisaeeelarvega sellele eelarvereale 80 000 eurot. Viimastel aastatel olemasolevate teede parendamisse suunatud vahendite mahtu kirjeldab allolev tabel (sealjuures summad ei sisalda lumekoristust ja teeäärte niitmist).

aasta	teede parendamine (investeeringud)	teede remont ja hooldus (va lumekoristus ja teeäärte niitmine)	KULUD KOKKU	muutus %	sh riigipoolne teederaha toetusfondis
2015	56 717,37	109 053,30	165 770,67		143 890,00
2016	57 170,33	171 654,65	228 824,98	38,04	172 772,00
2017	144 316,75	125 000,00	269 316,75	17,70	170 581,00
2018	173 224,46	209 245,14	382 469,60	42,01	170 578,00

Muude kulude eelarvereale on planeeritud reservfond ja riigilõivukulud. Reservfondi suurus on 75% planeeritud põhitegevuse kuludest.

2019. aasta personalikulud enne riigivahendite arvelt makstavate õpetajate palkade korrigeerimist, moodustavad kogu põhitegevuse kuludest 63,3% (2018: 60%); majandamiskulud 30,3% (2018: 33,3%); eraldised 5,6% (2018: 6,1%) ja muud kulud 0,7% (2018: 0,6%).

Põhitegevuse kulude eelarvest 2019. aastal moodustavad üldised valitsussektori kulud 10,6% (2018:10,6%); avaliku korra ja julgeoleku kulud 0,2% (2018: 0,4%); majanduse kulud (so maakorraldus, valla teed-tänavad ja väljarenditud mitteeluhooned) 2,5% (2018: 4,3%); keskkonnakaitse kulud (so avalike alade heakord) 2% (2018: 2%); elamu- ja kommunaal-majanduse kulud 1,6% (2018: 2%); vaba aeg, kultuur ja religioon 7,8% (2018: 7,7%); haridus 70,8% (2018: 68,6%); sotsiaalne kaitse 4,5% (2018: 4,4%). Kuna kogukulude oluliseks mõjutajaks on personalikulud, siis valdkonnad, milles palgakulu ei ole, on osakaal kogukuludes väiksem. Hariduskulude ja sotsiaalse kaitse osakaalud täpsustuvad peale riigipoolse rahastamise selgumist.

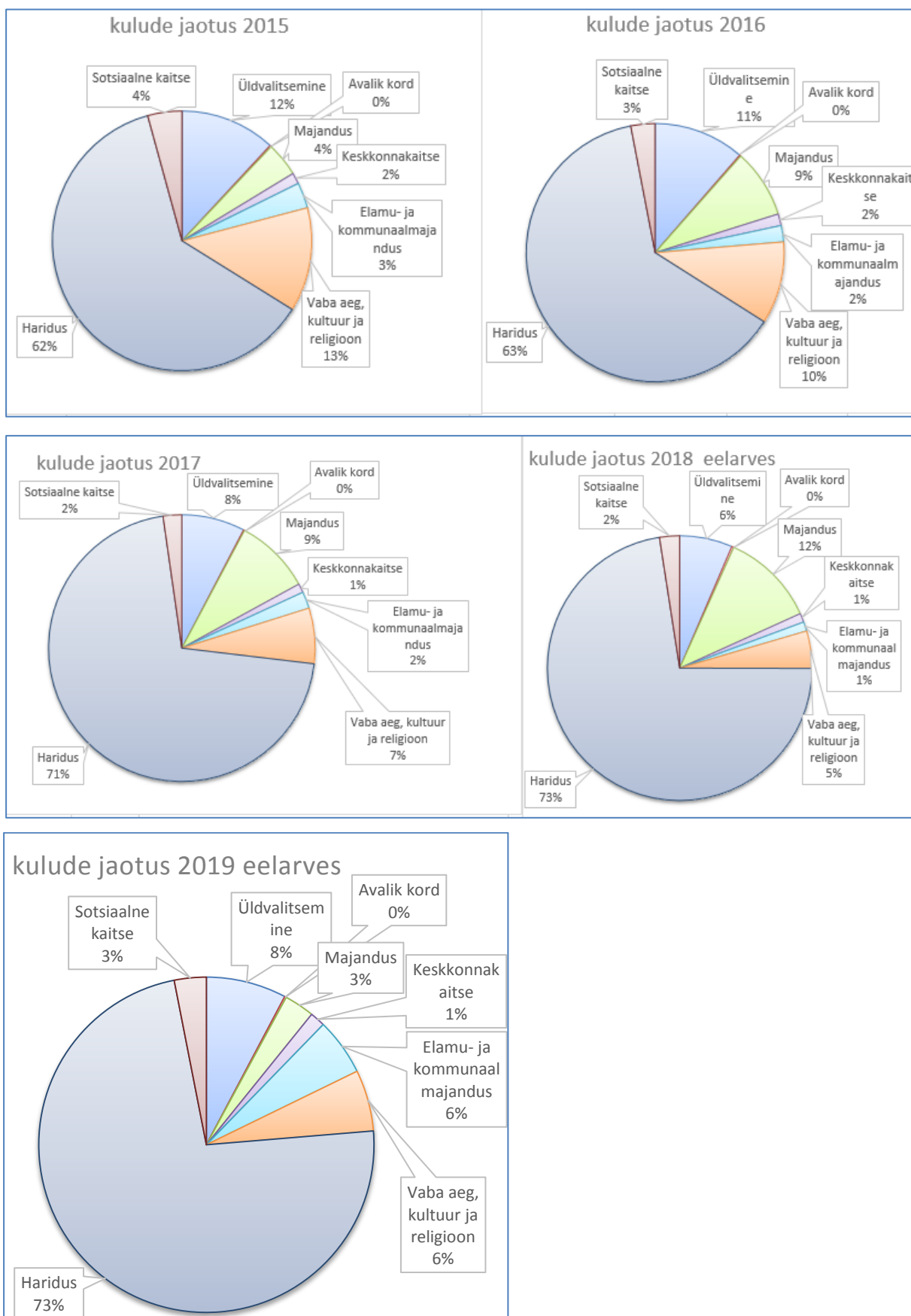
3. Kulude jaotus tegevusalade järgi

Raasiku valla 2019. aasta põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud jagunevad alljärgnevate tegevusalade järgi:

- Üldvalitsemise (vallavolikogu, vallavalitsus, reservfond, liikmemaksud)
- Avalik kord (päästeteenused, muu avalik kord)
- Majandus (maakorraldus, maanteetransport, üldmajanduslikud arendusprojektid, väljarenditud mitteelupinnad)
- Keskkonnakaitse (jäätmekäitlus, avalike alade puhastus)
- Elamu- ja kommunaalmajandus (veevarustus, tänavavalgustus, elamu- ja kommunaalmajandus sh elamispiinad, hulkuvate loomadega seotud tegevus, kalmistu)
- Vabaaeg, kultuur, religioon (noorsootöö, perekeskus, vabaaja- ja spordiüritused, raamatukogud, rahvamajad, ajalehe toimetamine, religiooniga seotud toetused, seltsitegevuse toetamine, MTÜ-de toetamine)
- Haridus (koolid, lasteaiad, huvikool, koolitransport, koolitoit, õpilasuüritused, teistelt omavalitsustelt ostetav lasteaia- ja koolitusteenus, muu haridus ja selle haldus)
- Sotsiaalne kaitse (puuetega ja eakate inimeste sotsiaalne kaitse, hooldekeskused, perede ja laste sotsiaalne kaitse, kuni 26 aastaste noorte riskirühmade ennetus ja sotsiaalse kaitse haldus).

Tabel 11 Kogukulude (sh põhivara soetus, antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja finantskulud) võrdlus tegevusalade järgi aastatel 2016-2019.

Nimetus	2016 tegelik	2017 tegelik	2018 eelarve	2019 eelarve
Üldvalitsemise	690 155	615 732	746 458	768 986
Avalik kord	9 501	10 782	28 991	16 500
Majandus	522 022	742 181	1 334 174	288 428
Keskkonnakaitse	88 445	86 945	126 500	145 500
Elamu- ja kommunaalmajandus	124 022	163 021	130 403	546 739
Vaba aeg, kultuur ja religioon	624 458	540 522	527 837	586 324
Haridus	3 815 558	5 691 358	8 383 358	7 274 595
Sotsiaalne kaitse	183 862	181 470	282 970	306 086
KOKKU	6 058 022	8 032 011	11 560 691	9 933 158

Joonis 9 Kuluproportsioonid (põhitegevuskulud, investeerimiskulud, finantskulud) tegevusalade lõikes kogukuludes (Allikas: Raasiku Vallavalitsus).

Omavalitsuste üheks suuremaks seadusest tulevaks kuluartikliks on haridusega seonduvad kulud. Hariduskulude osakaal eelarves iseloomustab kindlasti omavalitsuse elujõudu. Mida suurem see kulu on, seda suurem on võimalus ilma süvenemata väita, et omavalitsus on jätkusuutlik ja elujõuline. Hariduskulude osakaalu vähenemisel tõusevad reeglina sotsiaalsele kaitsele suunatud vahendite hulk, mis annab indikatsiooni omavalitsuse elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse vähenemisest (vananemine, töökohtade nappus jms). Raasiku valla eelarves kulude jaotuse osakaalud on näha eelmiselt jooniselt (vt joonis 9), millelt on näha viimaste aastate hariduskulude kasv (mõjutajaks 2017-2019 investeeringud).

Sarnaselt rahavastiku olukorra stabiilsusele nii üldarvu kui ka vanuselise grupijaotuse osas, on täheldatav stabiilsus ka eelarves vastavatele tegevusaladele suunatavate vahendite jaotuse osas.

3.1 Üldvalitsemise kulud

Põhitegevuse kuludes üldvalitsemise kulud on 2019. aasta eelarves 720 729 eurot, võrreldes 2018. aastaga on kasv 5%.

Tabel 12 Üldvalitsemise kulude eelarve 2016-2019.

Nimetus	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Volikogu	36 301	54 004	38 720	39 531	2,1
Valitsus	502 817	530 232	581 288	594 621	2,3
Reservfond	0	31 623	36 050	50 000	
Muud valitsussektori teenused	40 673	25 000	30 000	36 577	21,9
KOKKU	579 791	640 859	686 058	720 729	5,1 (7,1)

Vallavolikogu kulud on 2019. aastal tavapärased st ei sisalda ühekordseid kulusid, mis olid 2017 eelarves (kodanikukampaania ja kohalike omavalitsuste valimistega seotud kulud).

Vallavalitsuse kulud suurenevad 2,3% seoses planeeritud personalikulude kasvuga.

Muude valitsussektori teenuste all kajastuvad liikmemaksud Eesti Maaomavalitsuste Liidule, Harjumaa Omavalitsuste Liidule, MTÜ Ühistranspordikeskusele jt (vt tabel 8, lk 21) ja 2019 Riigikogu valimistega seonduvad kulud, millest tuleb ka selle eelarverea suurenemine.

3.2 Avalik kord

Siin kajastatakse kulud mis tehakse seoses avaliku korra ja vabatahtliku päästeteenuse tagamiseks valla territooriumil.

Tabel 13 Avaliku korra kulude eelarve 2015--2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Päästeteenused	8 500	8 902	9 275	27 591	15 100	-45,3
Muu avalik kord		599	1 507	1 400	1 400	0
KOKKU	8 500	9 501	10 782	28 991	16 500	-43,1

Selles valdkonnas on planeeritud kulu tuletoorjepääste valmisoleku tagamiseks ja 2018-2019 eelarve sisaldab ka projekti „Kodud tuleohutuks“ vahendeid. Lisaks on eelarves alates 2016 aastast rongijaamadesse rajatud pargi-reisi parklate valvekaamerate kulud. Vähenemine 2019 aastaks on seotud projektikuludega ning täpsustub peale 2018 aasta lõppemist.

3.3 Majandus

Majanduse tunnuse all on kulud põllumajandusele, maakorraldusele, valla teede ja tänavate korrashoiule ning 2016. aastast väljarenditud mitteiluruumide majandamisega seotud kulud. 2019. aasta eelarvesse on planeeritud nende tarvis kulusid 201 705 eurot. Käesolevast aastast on eelarvesse lisatud vahendid valla uue arengukava ja üldplaneeringu kulude katteks.

Tabel 14 Majanduse kulude eelarve 2016-2019.

Nimetus	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	täpsustunud eelarve	eelarve	
Põllumajandus/maakorraldus	2 102	1 980	2 500	4 500	80
Muu energia ja soojamajandus	41 735				
Valla teede ja tänavate korrashoid	263 821	136 042	209 245	100 000	-52,2
Üldmajanduslikud arendus- projektid (üldplaneering, arengukava)			31 205	30 828	-1,2
Muu majandus (rendipinnad)		25 064	32 000	33 100	3,4
KOKKU	307 658	163 086	274 950	168 428	-38,7(68,6)

Põllumajanduse all kajastatakse maakorralduseks tehtavaid kulusid. 2019. aastaks planeeritud kasv tuleneb vahendite planeerimisest järgmisel aastal teostatava kalmistumõõtmise kulude katteks.

Valla teede ja tänavate korrashoiuks on 2019. aastaks planeeritud koos teede parendamise ehk kapitaalremondi tarvis planeeritavate vahenditega 220 000 eurot. Kapitaalremondi vahendid (120 000) on investeerimistegevuse eelarveosas. Planeeritud eelarve kasutusplaan on kirjeldatud järgnevas tabelis.

Tabel 15 Teede eelarvesse planeeritud vahendite kasutamine 2019 aastal

Teede hoolduse ja investeringute kava 2019 tegevustes	eur
Sheiker Teed hooldusleping	70 000
Härmaküla tee mustkate	40 000
Aruküla ÜVK järgne taastus, selgub vajadusest	30 000
Arukülas Põllu tn Kirsi, Pirni ja Tulbi tn mustkate	20 000
Kraavitus Pikaveres, Mallavere ja Sõerde tee, Raasiku Tulbi tn	20 000
Arukülas Tallinna mnt kergliiklustee projekteerimine	10 000
Tolmutõrje hoonete läheduses	9 000
Harju tn ots Arukülas mustkate	6 000
Kruusateede parendamine kruusa pealeveoga	15 000
KOKKU	220 000

Alates 2017 aastast ei sisalda teede ja tänavate korrashoiu eelarverida lumekoristuskulusid. Need kajastatakse eelarverial *avalike alade puhastus* (vt tabel 16, lk 32).

3.4 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse kajastab kahte tegevusala: jäätmekäitlus ja avalike alade puhastus (varasemalt nimetatud bioloogiline mitmekesisus). Jäätmekäitluse all näidatakse kulutusi jäätmete kogumisele, s.h ohtlike jäätmete liigiti kogumisele elanikelt, jäätmete kogumispunktide haldamisele ning jäätmetarkvara hooldusele.

Kinnistute ja haljasalade niitmine, teeäärte koristus ja niitmine, haljastuse rajamine, võsatõrje, lumetõrje jne on näidatud avalike alade puhastuse all.

Tabel 16 Keskkonnakaitse kulude eelarve 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Jäätmekäitlus	20 461	18 132	8 099	14 000	15 500	10,7
Avalike alade puhastus (heakord)	46 943	46 010	78 846	110 000	120 000	9,1
KOKKU	67 404	64 142	86 945	124 000	135 500	9,3 (42,6)

Keskkonnakaitse kulud tervikuna on kasvanud oluliselt juba käesoleval aastal (42,6%) ning kasvavad ka järgmisel aastal 9,3%. Kulude kasv on seotud seotud uute heakorraobjektide lisandumisega valla haldusalasse (Raasiku Tammepark, Raasiku kergliiklustee, Aruküla kergliiklustee, raudteeparklad) ja hinnatõusuga.

3.5 Elamu- ja kommunaalmajandus

Antud tegevusala all on planeeritud kulud veemajandusele, tänavavalgustusele ning elamumajanduse majandamisele ning arendamisele.

Veevarustuse all kajastuvad kulud Hajaasustuse programmi vallapoolseks osaluseks 2019 toetuste taotlemisel. Eelarvesse planeeritud summale lisanduvad 2018 aasta välja maksmata toetussummad.

Elamumajandusega seonduvateks kuludeks on valla korterite kulud veele, küttele, elektrile ning korteriühistute tasud. Lisaks on planeeritud jooksvat remonti, et muuta korterid elamis- kõlblikumaks. Samuti kajastuvad siin kalmistute hooldamise, hulkuvate loomade hoiu ja lemmikloomaregistri kulud.

Tabel 17 Elamu- ja kommunaalmajanduse kulude eelarve 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Veevarustus	2 148	16 962	20 128	23 000	10 000	-56,5
Tänavavalgustus	62 356	50 129	59 974	55 000	55 000	
Muu elamu-ja kommunaalmajandus (kalmistu, hulkuvad loomad)	22 077	23 084	18 641	25 464	20 739	-18,6

Elamumajanduse arendamine (sots.korterid)	47 012	33 847	22 178	25 000	26 000	4
KOKKU	133 593	159 227	120 921	115 464	111 739	-13 (-4,5)

Veevarustuse 2019 planeeritud vähenemine ei ole võrreldav 2018 aasta eelarvega, sest 2018 aasta sisaldab ka riigipoolset Hajaasustus programmi toetust ja 2017 aasta sama programmi välja maksmata toetussummat. 2019. aasta eelarvesse oleme planeerinud samuti selle programmi vallapoolse osaluse (10 000 eurot) ja peale riigipoolse toetuse kinitumist ning 2018 välja maksmata osade selgumist korrigeerime lisaeelarvega seda eelarverida.

Tänavavalgustuse, kommunaalmajanduse ja elamumajanduse 2019 eelarved on planeeritud vastavalt 2018 kuludele.

3.6 Vaba aeg, sport, kultuur

Vaba aja -, spordi - ja kultuuri eelarvest on eemaldatud huvikoolide ja juhendatud huvihariduse kulud, kuna 2016. aastal muudeti Raamatupidamise Üldeeskirja muudatusega, mille kohaselt kajastatakse alates 2017 aastast need kulud haridustegevuse all.

Sportidegevuse alla on planeeritud kulud spordiklubide ja teistes omavalitsustes treenivate laste toetuseks (vt tabel 9, lk 22-24).

Noorsootöö ja noorte keskuse all on planeeritud kulud noortele suunatud projektide toetamiseks, laste suunamiseks suvelaagritesse ja hobitegevustesse.

Vabaajaürituste all on planeeritud kulud erinevateks spordiürituste osalustasudeks, spordiürituste korraldamiseks ning terviseraja hooldamiseks.

Raamatukogude all on planeeritud kulud Aruküla, Raasiku ja Pikavere raamatukogudele ning Peningi laenutuspunktile.

Rahva- ja kultuurimajade alla on planeeritud kulud Aruküla ja Raasiku Rahvamaja personali- ja majanduskuludeks ning kultuuriürituste ja -tegevuste elluviimiseks. Kultuuriürituste all on planeeritud vahendid erinevate tähtpäevade tähistamiseks ja vallavalitsuse poolt korraldatavate kultuuriürituste läbiviimiseks. 2019 kultuuriüritused ja tegevused on toodud allolevas tabelis.

Tabel 18 Kultuurikalender 2019

aeg	Toimumisaeg/koht	Üritused	Eelarve	Vastutav korraldaja
JAANUAR	Aruküla rahvamaja 25.01	Raasiku valla mälumäng 2019	150,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla rahvamaja 26.01	Ettevõtluse päev	350,00	vallavalitsus
VEEBRUAR	Aruküla alevik	Lumelinna ehitamine	100,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku rahvamaja	Vabariigi aastapäev	1 000,00	Raasiku Rahvamaja
	Aruküla rahvamaja	Vabariigi aastapäev	650,00	Aruküla Kultuuriselts
MÄRTS	Raasiku alevik	Vastlapäev	250,00	Raasiku Rahvamaja
	Aruküla alevik	Vastlapäev	100,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku vald	Ajalookonverents	1 000,00	vallavalitsus
	Aruküla kultuurimaja	Raasiku valla laste lauluvõistlus	850,00	Aruküla Kultuuriselts
APRILL	Raasiku alevik 23.04	Jüriöö jooks	500,00	Raasiku Rahvamaja
	Aruküla terviserada	Jüriöö jooks	100,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla kultuurimaja	Näiteringide etendused	120,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku rahvamaja	eakate kevadpidu	700,00	Raasiku Rahvamaja
	Raasiku vald	Südamenädal	1 400,00	vallavalitsus
	Aruküla alevik 30.04-01.05	Volbriöö/kevadpüha	100,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasikualevik 30.04-01.05	Volbriöö/kevadpüha	100,00	Raasiku Rahvamaja
MAI	Aruküla lauluväljak 25.05	Tantsu- ja laulupäev	400,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla rahvamaja	Eakate kevadpidu	250,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla alevik	Emadepäeva tähistamine	150,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku alevik	Emadepäeva kontsert	150,00	Raasiku Rahvamaja
	ülevallaline	Talgupäev "Teeme ära"	150,00	vallavalitsus
JUUNI	Aruküla alevik 01.06	Lastekaitsepäev	450,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku alevik 01.06	Lastekaitsepäev	250,00	Raasiku Rahvamaja
	Raasiku alevik 14.06	Juuniküüditamise mälestamismiiting	150,00	Raasiku Rahvamaja
	Raasiku alevik 22.06	Jaanipäev	4 950,00	Raasiku Rahvamaja
	Aruküla lauluväljak 23.06	Jaanipäev	6 200,00	Aruküla Kultuuriselts

JUULI-AUGUST	Aruküla alevik 13.07	Kohvikutepäev	380,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku vald	Valla suvespordipäev	1 200,00	vallavalitsus
	Aruküla alevik 13.07	Kogukonnapäev ja öökontsert	385,00	Aruküla Kultuuriselts
SEPTEMBER	Aruküla alevik 1.09	Tarkusepäev	640,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla, Raasiku, Pikavere	Vanavanemate hommik	120,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku alevik	Sume suveõhtu	300,00	Raasiku Rahvamaja
OKTOOBER	oktoober	Motokross	1 450,00	vallavalitsus
		Raasiku valla Õpetajapäev	4 700,00	vallavalitsus
	Raasiku rahvamaja	Raasiku Rahvamaja 55	1 000,00	Raasiku Rahvamaja
	1.okt	Eakatepäeva tähistamine	200,00	Aruküla Kultuuriselts
NOVEMBER	Aruküla rahvamaja	Isadepäeva tähistamine	150,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku rahvamaja	Isadepäeva tähistamine	150,00	Raasiku Rahvamaja
		Kodanikupäev	5 000,00	vallavalitsus
	Aruküla alevik, 22.11	„Raasiku valla noor 2019“	2 280,00	Aruküla Kultuuriselts
DETSEMBER	Aruküla rahvamaja	Eakate jõulupidu	2 100,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla rahvamaja	Advendikontserdid	250,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku rahvamaja	Koduste laste jõulupidu	200,00	Raasiku Rahvamaja
	Aruküla rahvamaja	Koduste laste jõulupidu	200,00	Aruküla Kultuuriselts
	Aruküla rahvamaja	Aruküla Rahvamaja 45	1 000,00	Aruküla Kultuuriselts
	Raasiku rahvamaja 31.12	Uue aasta tervitamise pidu	120,00	Raasiku Rahvamaja
AASTA		Raasiku kolmiküritus (suusatamine-rattakross-jooks)	1 900,00	vallavalitsus
		Aruküla piirkonna noorteüritused	2 540,00	Aruküla Kultuuriselts
		Raasiku piirkonna noorteüritused	400,00	Raasiku Rahvamaja
		Näitused Raasiku rahvamas	600,00	Raasiku Rahvamaja
		Kalmistupühad	450,00	vallavalitsus

	Eakate tantsupidu ja memme- taadi üldlaulu ja tantsupidu	1 100,00	vallavalitsus
	Üld laulu ja tantsupidu	9 500,00	vallavalitsus
	Lastelaagrid	10 000,00	vallavalitsus
	Lusikapeod (2xaastas)	1 900,00	vallavalitsus

Religiooni ja muude ühiskonnateenuste alla on planeeritud toetused Raasiku valla külaseltsidele ning kirikutele.

Tabel 19 Vaba aja, spordi ja kultuuri eelarve 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Sporditegevus	30 394	45 541	67 597	67 890	76 368	12,5
Laste muusika- ja kunstikoolid (Pääsulind) ¹⁰	210 707	239 475				
Noorsootöö ja noorte keskused	2 393	2 494	3 722	4 450	12 300	176,4
Muu vaba aeg (Perekeskus)	0,00	5 202	7 212	10 515	5 300	-49,6
Vabaaja tegevused	11 718	8 164	10 210	12 620	14 681	16,3
Raamatukogud	93 455	99 210	119 586	149 384	142 100	-4,9
Rahva- ja kultuurimajad	154 764	141 908	167 140	184 536	206 976	12,2
Muu vaba aeg ja kultuur (kultuuriüritused)	14 913	15 265	32 117	32 576	24 800	-23,9
Ringhäälingu- ja kirjastamisteenused	14 750	15 000	15 000	15 000	20 300	35,3
Religioon ja muud ühis- konnateenused (kirikud ja külad)	16 224	11 777	10 642	18 557	27 500	48,2
KOKKU:	549 319	565 812	433 226	495 528	530 324	7 (14,4)

Kulud vaba ajale, spordile ja kultuurile kasvavad kokku 7% ehk 34 796 eurot, mis on tingitud Spordi ja kultuuriga tegelevate MTÜ-de toetuste kasvust, külaseltside toetamiseks ettenähtud vahendite kasvust ja Ida-Harju piirkonnalehe Sõnumitooja dotatsiooni kasvust. Ülejäänud muudatused võrdluses tulenevad sisemistest ümber tõstmisest tegevusalade vahel.

¹⁰ Huvihariduse eelarve haridusvaldkonna all (muutus Riigiraamatupidamise Üldeeskiri)

3.7 Haridus

Antud tegevusala all kajastatakse kulutusi alusharidusele, põhiharidusele, üldkeskharidusele, huviharidusele, koolitranspordile, koolitoidule ning muudele hariduse abiteenustele.

Alushariduse alla kuulub Aruküla Lasteaed, Raasiku Lasteaed, Pikavere Mõisakooli lasteaia õpetajate personalikulude osa, teistele omavalitsustele ja eralasteaedadele makstavad tasud.

Tabel 20 Hariduskulude eelarve 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve	
Alusharidus (lasteaiad)	972 757	1 052 962	1 173 987	1 392 735	1 514 068	8,7
Lasteaed koolid: (Pikavere MK)	174 280	123 116	139 141	117 877	132 851	12,7
Põhihariduse otsekulud	1 461 574	1 536 167	1 728 324	2 107 057	2 310 614	9,7
Üldkeskhariduse kulud	60 507	84 280	88 265	90 000	90 000	
Huviharidus (kuni 2016 kultuuritegevuse all)			269 247	365 444	404 765	10,8
Koolitransport	83 489	96 906	135 867	177 500	194 500	9,6
Koolitoit	92 006	87 954	96 400	127 286	120 958	-5
Muu haridus sh hariduse haldus	29 613	30 403	37 003	42 630	46 840	9,9
KOKKU:	2 874 225	3 300 879	3 668 234	4 145 875	4 814 595	8,9 (13)

Alusharidus – eelarve kasv 121 333 eurot ehk 8,7% on tingitud personalikulude kasvust. Personalikulude kasvuks planeeritud palgamuudatused tulenevad alampalga kasvust ning lasteaiaõpetajate palkade tõstmist vastavalt riigipoolsetele suunitlustele. Personalikulude kasv mõjutab ka teisi lasteaia töötajaid.

Alus- ja põhihariduse kaudsed kulud – Pikavere Mõisakooli majanduskulud ja personalikulud suurenevad 14 974 eurot ehk 12,7%. Suurenemine on tingitud nii palkade tõusust kui majandamiskulude kasvust (sh kooli juubelikulud).

Põhihariduse otsekulud – eelarve suurenemine 203 557 eurot ehk 9,7% on seotud personalikulude kasvuga tulenevalt palkade tõstmisest ja struktuurimuudatusest.

Üldkeskhariduse otsekulud – kohamaksud teiste omavalitsuste- ja erakoolides, eelarve ei muutu.

Huviharidus – vastavalt Riigiraamatupidamise Üldeeskirjale kajastatakse alates 2017 aastast haridusvaldkonnas. Eelarve suurenemine 39 321 eurot on seotud huvikooliõpetajate palgaskvu ja riigipoolsete huviharidusele suunatud vahendite lisandumisega.

Koolitranspordi – eelarve suureneb 17 000 eurot ehk 9,6% tulenevalt teenusepakkuja hinnatõusust.

Koolitranspordi all kajastatakse koolibussi ja tasuta rongisõidu kulusid. Tasuta rongisõit rakendus 2017 aastal. Esimesel aastal oli kulu 43 270 eurot. 2018 aasta eelarvesse on planeeritud tasuta rongisõidu kulude katteks 64 000 eurot ja eeldatav kulu on ca 60 000 eurot, 2019 aastaks on selle kulu katteks eelarvet suurendatud ei ole.

Koolitoidu eelarve on planeeritud väikese vähenemisega, kuid see on 100% riigi toetus ning täpsustub tegeliku toetussumma selgumisel.

Muu hariduse sh hariduse halduse kulud sisaldavad sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi personali- ning majandamiskulusid. 2019. aastaeelarvesse planeeritud kulukasv 4 210 eurot on seotud peamiselt palgatõusu katteks lisavahendite lisamisega.

Kokku on hariduskulud kasvanud 668 720 eurot ehk 8,9%. Kasvu suurimaks mõjutajaks on selle valdkonna palgakulude kasv.

3.8 Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse all planeeritakse vahendid puuetega inimeste ja nende hooldajate, eakate ja perede ning laste (sh noorte) toetamiseks või toetamise korraldamiseks.

Tabel 21 Sotsiaalvaldkonna kulude eelarve 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18 (2018/17) muutus %
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustat. eelarve	eelarve	
Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	38 617	42 990	40 479	60 658	90 760	49,6
Eakate sotsiaalne kaitse	93 723	85 012	74 229	75 632	77 281	2,2
Asendus- ja järelhooldus				45 033	40 000	-11,2
Perede ja laste sotsiaalne kaitse	43 847	52 304	48 966	66 445	58 520	-12
Toimetulekutoetus	17 463	17 132	8 498	9 769	10 000	2,4
Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse (juhtumikorraldaja)				16 464	23 805	44,6
Töötute sotsiaalne kaitse	9 031	2 000	1 983			
Muu sotsiaalne kaitse sh haldus	6 480	9 700	7 315	8 469	5 720	-32,5
KOKKU	209 161	209 138	181 470	282 470	306 086	8,4 (55,7)

Sotsiaalse kaitse kuludele planeeritud vahendid on suurenenud 23 616 eurot ehk 8,4%. Suurenemine tuleneb kulude kasvust puuetega inimeste toetamisel ning Sotsiaalministeeriumi poolt rahastatava juhtumikorraldaja täisaasta töökulude lisandumisega. 2019 planeeritud sotsiaalvaldkonna eelarves on riigitoetuste arvelt tehtavaid kulusid 69 000 euro ulatuses ja Sotsiaalministeeriumi vahenditest 23 805. Seega enam kui 30% planeeritud kuludest eelarvest katab riik. 2018 eelarves on riigivahendeid 104 566 eurot ehk 37% kogu sotsiaalvaldkonna eelarvest.

Toetused, millede vahendid eraldab riik, korrigeeritakse eelarves peale riigipoolse toetussumma kinnitamist tegeliku eraldisega vastavaks.

4. Investeermistegevus

Investeermistegevuse eelarveossa planeeritakse Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt põhivara soetus ja müük, saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osade soetus ja müük, antavaid ja tagasilaekuvaid laene ning finantstulusid ja -kulusid. Neist viimast võib planeerida netosummas (finantstulud miinus finantskulud). Seaduses kasutatav põhivara soetuse mõiste sisaldab materiaalse ja immateriaalse põhivara soetust (sh raamatupidamise seaduse alusel ka renoveerimist, kuna renoveerimise tulemusena tehakse vara väärtuse tõstmiseks kulutusi, mille järel vara kasutatakse pikema perioodi jooksul kui üks aasta).

Põhivara, osaluste, muude aktsiate ja osade soetus, põhivara soetamiseks antav sihtfinantseerimine ja laenud kajastatakse investeermistegevuse eelarveosas miinusega. Põhivara, osaluste, muude aktsiate ja osade müük, põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine ja tagasilaekuvad laenusummad kajastatakse investeermistegevuse eelarveosas plussiga ning sellele liidetakse finantstulude ja -kulude vahe. Investeermistegevuse eelarveosa kogusumma leidmine on vajalik eelarve tasakaalu, ülejäägi või puudujäägi arvestamiseks.

Raasiku valla 2019. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara soetus, põhivara müük ning finantstulud ja -kulud. Investeermistegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks põhivara müük lahutatakse põhivara soetusest ning lisatakse finantstulude ja -kulude vahe.

Tabel 22 Investeermistegevuse võrdlus aastatel 2015-2019.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019
	tegelik	tegelik	tegelik	täpsustatud eelarve	eelarve
Põhivara soetus	-328 733	-839 259	-2 751 615	-5 091 893	-3 081 000
Põhivara müük	2 800	30 000	1 200	11 200	41 100
Saadav sihtfinantseerimine	42 179	93 715	290 096	748 000	
Antav sihtfinantseerimine	-14 187				
Osaluste soetus		-137 512			
Finantstulude ja -kulude vahe	-13 830	-20 581	-13 938	-27 900	-48 257
KOKKU	-311 771	-873 637	-2 474 257	-4 360 593	-3 088 157

Põhivara soetuse all kajastuvad 2019. aastaks planeeritud investeeringud, mis on toodud järgnevas tabelis

Tabel 23

INVESTEERINGU OBJEKT, NIMETUS JA SUMMA			SELGITUS
TARISTUD	1. Valla teede ehitus ja kapitaalremont	120 000	vahendeid planeeritud kokku 220 000 sh kulueelarvesse 100 000 ja investeeringutesse 120 000. vahendite kasutamine vastavalt teede 2019 remondikavale. Esimesel võimalusel ja vajadusel suurendatakse lisaeelarvega teede eelarvevahendeid
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	120 000	
	2. Alevike tänavavalgustuse rekonstrueerimine	85 000	planeeritud osaleda KIK toetusprojekti taotlusvoorus suurema omaosalusega, sügisel 2019. Toetustaotluse realiseerumisel planeeritakse täiendavad vahendid 2020 eelarvesse, vajadusel kasutatakse laenu.
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	85 000	
	3. Aruküla alevku ühiskanaliseerimine	350 000	Vallapoolne panus ühiskanaliseerimise omaosaluse katmiseks, 2018 ja 2019 vahendid eraldatakse korraga.
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	350 000	
	4. Jäätmejaama rajamine	10 000	planeeritud teostus KIK toetuse abil 2019-2020 aasta jooksul
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000	
KOOLID, LAST	5. Aruküla Lasteaed: küttesüsteem ja juurdeehitus	100 000	Aruküla Lasteaia keskküttesüsteemi rekonstrueerimine ja laienduse eskiislahendus
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	100 000	
	6. Aruküla Põhikool: koolilaienduse ehitus ja staadion	2 360 000	2018 alustatud juurdeehituse ja staadionirajamise jätkumine 2019 aastal. Eelarvesse lisandub 2018 aasta vahendite jääk.
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	2 360 000	
KULTUUR	sh omaosaluse sees laen	1 400 000	
	7. Aruküla Rahvamaja saal	23 000	saali põranda ja küttesüsteemi rekonstrueerimine
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	23 000	
	8. Raasiku Rahvamaja	33 000	hoone panduse soojustamine
	sh toetuse arvelt		
	sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	33 000	
	KÕIK KOKKU	3 081 000,00	
sh omavahendite arvelt		1 681 000	
sh laenu abil		1 400 000	

Investeeringute maksumused on kajastatud eelkalkulatsioonide alusel, täpne kulu selgub peale investeeringute teostust

Põhivara müügi all on kajastatud järelmaksuga müüdud korteri graafikujärgseid laekumised 2019. aastal ja 2017 aastal soetatud ning Raven OÜ-le üle antud Kulli veepumbajaama osatasude laekumine ning Tallinnas Magdaleena kinnistu müüki.

Finantstuludena kajastuvad jooksevkonto intressitulu ja finantskuludena 2019. aastal makstavad laenuintressid. 2019. aasta finantskulud kasvavad ca 50% seoses Raasiku Põhikooli Spordihoone ja Aruküla Põhikooli juurdeehituse finantseerimiseks laenu tagasimaksete algamisega 2019 aastal.

5. Finantseerimistegevus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) järgi kuuluvad finantseerimistegevuse eelarveosa koosseisu laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste võtmine, kohustuste võtmine teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ja võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringkohustuste täitmine, emiteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel. Finantseerimistegevuse kogusumma on üks komponent eelarve ülejäägi ja puudujäägi arvestamisel.

Finantsjuhtimise seadus pöörab suurt tähelepanu omavalitsuste võlakoormusele. Seaduse kohaselt on netovõlakoormus võlakohustuste ja likviidsete varade vahe aruandeaasta lõpu seisuga. Võlakoormuse arvestamisel lähtutakse netoarvestuse põhimõttest, et suuremas summas likviidsete vahendite olemasolul saaks omavalitsusüksustele võimaldada suuremas summas kohustuste võtmist.

Soovituslik netovõlakoormuse osakaal aruandeaasta lõpu seisuga on kuni kuuekordne põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe ja kindlasti ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat.

Raasiku Vallavalitsusel on 2018. aasta seisuga 6 kehtivat laenulepingut ja üks kapitalirendi leping. Käesoleval aastal lõppes 2009 aastal võetud Aruküla Põhikooli rekonstrueerimise ja juurdeehituse finantseerimislaen ning käesoleval aastal võtsime sama kooli laienduse ja staadioni rajamise finantseerimiseks uue laenu. Laenu tagasimaksed on planeeritud alates 2019 aastast.

Kapitalirendileping on sõlmitud 2015. aastal uue vallabussi soetamisel ja see lõpeb 2020.

Tabel 24 Raasiku Valla laenukohustused.

laenu objekt	Laenu lõpptähtaeg	Laenu summa	maksed 2018		maksed 2019	
			põhiosa	intress	põhiosa	intress
Raasiku valla veemajandusprojekt	27.03.2031	310 000,00	17 222,00	1 748,89	17 222,00	2 627,82
Aruküla Põhikool	5.06.2018	315 228,00	42 030,33	58,14		
Raasiku Lasteaed	18.12.2023	525 000,00	52 500,00	3 748,50	52 500,00	3 485,57
Aruküla aleviku liigvesi	24.01.2025	121 846,00	12 084,00	932,97	12 084,00	977,81
Bussi MB kapitalirent	18.02.2020	53 000,00	10 369,95	755,97	10 717,38	253,00
Raasiku Põhikooli rekonstrueerimine ja Spordihoone	20.12.2026	2 000 000	200 004,06	11 390,68	210 246,95	11 895,49
Raasiku Põhikooli Spordihoone ja Aruküla Põhikooli laiendamine ja staadion	15.08.2028	3 800 000		9 364,85	200 000,00	29 117,31
Laenude põhiosa jääk aasta lõpus			4 678 580		5 575 810	

*Summa kajastab 2018 aastal sõlmitud 3,8 mln laenulepingust ainult seda osa mis 30.11.2018 seisuga on kasutusele võetud.

Tabel 25 Raasiku valla netovõlakoormus.

Nimetus	2015	2016	2017	2018	2019
Põhitegevuse tulud	5 327 513	5 953 843	6 757 291	7 946 734	8 363 519
Laenukohustuse jääk	882 547,2	882 554	1 853 275	4 678 580 ¹¹	5 575 810
Likviidsete varade suunamata jääk	693 015	673 580	660 956	631 413	104
Netovõlakoormus (eurodes)	365 108	208 974	1 192 318	4 047 167	5 575 706
Netovõlakoormus %	6,9	3,5	17,6	50,9	66,7

¹¹ Reaalne laenukohustuse jääk aasta lõpus erineb märgitust detsembris 2018 kasutuselevõetava laenusumma võrra

6. Likviidsete varade muutus

KOFJS alusel kuuluvad likviidsete varade muutuse eelarveosa koosseisu raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus ning soetatud võlakirjade saldo muutus. Kohalikel omavalitsustel võib olla pangadeposiite ja väärtpabereid, mida käsitletakse seaduse kohaselt likviidsete varadena, kui neid saab vahetada suhteliselt lühikese ajaperioodi jooksul raha vastu ja neil puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Kohaliku omavalitsuse üksuste osalusi, muid aktsiaid ja osasid, nende väärtpaberite soetust ja müüki kajastatakse investeerimistegevuse eelarveosas.

Likviidsete varade saldo suurenemine kajastatakse eelarves plussiga, saldo vähenemine kajastatakse miinusega. Sarnaselt investeerimis- ja finantseerimistegevuse tulemite kajastamisele on vastav regulatsioon vajalik eelarve ülejäägi või puudujäägi arvestamiseks.

2019 aasta eelarvesse on planeeritud likviidsetest varadest suunata 631 309,11 eurot, mille järgselt on likviidsete varade jääk 104 eurot. Likviidsete varade jääk on vajalik katteallikas investeringute (vt tabel 23, lk 41) ülekulude sh planeeritud toetusmäärade tegelikkuses väiksema mahuga realiseerumisest tuleneva omaosaluse kasvu katteks. Kuna planeeritud eelarvesse jääb vabade vahendite summa kriitiliselt väike, siis tuleb iga investeringu ülekulu katmiseks leida vahendeid planeeritud tegevuste arvelt või otsustada investeringu realiseerimine osaliselt.

Andre Sepp

Vallavanem

Raasiku Vallavalitsus

Lisa: Kehtivad ja üleminevad laenu/ liisingu lepingud ning teenustöölepingud (1. lehel)